

ע"ד המצואר בערבי נתל ע"פ וידעת היום והשבות אל לבבך. הבאתי כמה פעמים לעילן ואז הוא פרי מהודר פרי הילולים לה'. וחו ואת מלותי תשמורו כהג"ל. ואז ועשיתם אותם עשיה אמיתית. תליתו ותעשו פרי. כרעון יולריתו ית'. ונתתי גשמיכם בעתם. הם עמי הגשמיים לרבי הגוף. בעתם בכל עת חמון אשר ילמרו הן באכילה ושת' או בצריאות הגוף וכמו שפירש הרמב"ן והי' אם שמוע כו' ובירך ה' את לחמך ואת מימך והסירתי מחלה מקרבך ר"ל שהש"י בירך הלחם והמים שהי' בהם כח הרפואה להסיר מחלה מקרבך. ונתנה הארץ יצולה ועץ השדה יתן פרי'ו הם כוחות הגוף הרמ"ח אברים ושם"ה גידים כולם יהיו מקודשים לשמים וייליתו ויעשו פרי בקדושה וטהרה. וישבתם לבטח בארצכם הוא ארצות ימים ושנים על התורה והעבודה. או יאמר ע"ד המצואר ברמב"ם שכל מקום שנאמר הארץ הוא ארץ העלויה. וזה וישבתם לבטח בארצכם בגן עדן עליון. אמן כיה"ר :

ומרוחות רעות הם תאות ה"ר מבלי לעשות שום דבר בשום אבר ולא להוליד דבור קל מפיו. רק לתורה ועבודה. ועי' יליות ועשה פרי מהודרים ויכול לקיים מלות בכל לבבך. איזה עבודה שכלב זו תפלה. בדחילא ורחימא. וכאשר אדם מתנהג ככה. ומקדש עצמו מיד בבקר בקומו ממתנו. מקיים בזה ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך. והוא ראשית בכורי מחשבתו. כאשר שמעתי ממורי הה"ק מפרש"חא זללה"ה כאשר הבאתי כמה פעמים. ואחר התפילה לריך ג"כ שגירה כמו הפרי גם אחר שנתגדל ונגמר לריך שגירה מהתולעים. כמו כן גם אחר התפלה לריך שגירה שלא יתגאה ע"י תפלתו שהתפלל בכונה. וילזה חסידים הראשונים היו שוים שעה אחת אחר התפלה. להתכונן בדעתם שלא לתכלית השפלות שלא ילכו בדעת הגאות מחמת התפלה וישיבו הכבוד לבעליו. כי מה' היתה להם זאת ולא בכחם ובעולם ידם עשו להם את התפלה הזו להתפלל בכונה ודיקות אלה.

ספר במדבר

אשר נלך בה להשיג בחי' משה והוא בחי' הדעת. בידבר ע"ד אמרס ז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שמשים עצמו כמדבר. והוא תכלית מדרגת השפלות וענות דק. ואז ישיג למדרגת סיני' שיהיה לו התורה כמו בהר סיני. ואח"כ בזה"ל מועד"ד שיומין לו הש"י תלמידים הגונים ויתקבלו אל אהלו בכל מועד חמון לשמות בלגא את דבריו. להורותם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון. באח"ד ש"יג דביקות האמיתי באחדות הפשוט כמו"ס ובו הדבק [וירשו חז"ל ובי אפסר לדבק בו והלא אש אוכלה הוא אלא הדבק בת"ת ועיין בס' הק' תולדות יעקב יוסף שט"י דביקות בת"ת יוכל לדבק בו ית' והוא עיקר מיסודי התורה ודרכי העבודה להיות דבוק כל ימיו לת"ת ולדיק הדור ואשרי למי שזכה בזה מנעוריו וכמצואר במדרש ויאמינו בה' :

וידבר ה' אל משה במדבר סיני בזה"ל מועד לאמר. ועיין ג'אור"ה הקדוש דבאן נכתב הכלל קודם להפטר במדבר סיני בזה"ל מועד ובסיפא דקרא נכתב הפטר קודם להכלל באחד לחוד השני ואח"כ בשנה השנית ע"ס מה שתיך. וגרסה בעזרי"ה דהנה נודע שכל התורה נלחיות וטוהג בכל מקום ובכל זמן ועיין בספר תולדות יעקב יוסף חז"ל שכתב שה' משה ראש לכל דורו שהי' דור דעה. כך בכל דור ודור הראש שבהם הכשרים הם מלואי משרע"ה וכמ"ס בתקונים ובמדרש. חז"ס מה שהי' הוא שהי' וכו' וגם בלגא"ה מי שיש לו דעה נקרא משה ובאשר הי' בדורו של משה. כך הוא בכל דור ודור וכו' כמ"ס בכתבים עכ"ל ע"ס. ונודע כי משה הוא הדעת כל ישראל וזה גרנו בצורחיתו הקדושה. וידבר ה' אל משה. התורה לימד אותנו הדרך

ישראל למשפחות. איש אשר יש לו נשמה קדושה. והוא בבחי' אשר יכול להמשיך שפע אל כל ישראל. הוא נקרא כל עדת ב"י. רק שיש בו עדיין חסרון זה שמרגיש עלמו ומכיר חסרונו כנ"ל. ולזה זה יבצר ממנו בחי' זו הרמה להמשיך שפע לכל ישראל. וזה למשפחות: משלשון פחותים ונבזה בעיני עממו או מלמון שפחה. ולזה הש"ל למשה שיראה לישראל ראש אנשים האלה להעלותם מעלה מעלה. וזהו שאו את ראש כל עדת ב"י למשפחות כמובן. לגלגלותם. הכתוב יגיד מה שהלדיקים האלה אינם עדיין בבחי' זו הרמה והנישאה. הוא לסבת גלגלותם מה שעברו עליהם בגלגול הקודם. כי אולי היו אז גבוה לב וגסי רוח. לכן תקונם הוא להיות עתה שפלי רוח. אבל לעבודה האמיתית לא יכון להיות במדרגה זו כל עת. כי לכל ים זמן ועת לכל חפץ. ודבר בעתו מה טוב. ולפעמים צריך להיות עבודה הש"י במדת גבהות. וכמ"ס ויגבה לבו ביראת ה'. וכמ"ס בספר אור לשמים הנ"ל. ודבר זה צריך אדם לשקול בפלס מאוזני שכלו. דבר בעתו עת לאחוז במדת שפלות ועת להיות גבה לב ביראת ה'. וזה ישיג רק ע"י דביקות בהלדיק בחי' משה. וע"י זה הלדיק המגביה ומנשא את נשמתו למעלה וע"י הש"י. בכת השנייה יוגבה. וינשא ראש כל ישראל ויומחז על ידם ישועת ישראל. וזהו שאו את ראש כו' לשון רבים. הגם שלמשה לבד הי' הדבור. כמ"ס וידבר ה' אל משה ולזה לזה הקב"ה ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא. שישפיע על ידם שפע קודש מן הגבוים להנשא ראש כל ישראל. כי זה כלל גדול. שאיש אשר זכה משמים להחמטות לראש לבית ישראל. בידו להשפיע לבני"י שפע צדקה וכל מחסורם. רק העיקר שיהא גם הוא דבוק לנדיק הדור. וכמבואר במדרש רבה פ' יתרו. על פסוק בני אדם ערבת לרעה כו'. נחמנה אדם בראש וגופל טלית. לא יאמר למובתי אני נזקק. אלא כל מורת הצבור עליו כו'. והואיל והכנסת עומק לערבות זה ליעשות ראש לך התרפה בלבך רגליהם של גדולים ממך והמליכם עליך

זה' ובמשה עבדו אם במשה האמינו זה' לא כ"ס אלא ללמדך שכל האומות ברועי ישראל כאלו מאמינו בה'. בחד"ש השנ"י ע"י בכל יום יח' בעיניך כחדשים. השני. הוא הנפש שהוא שמי להגוף. בשנ"ה השנ"ה הוא בכלל עולם שנה נפש. ללאתם מארץ מזרים. ויבא לבחי' זו להוליך את בני ישראל מכל גרותיהם. לאמ"ד לבחי' אהבה ומיצה. או לאמר שיעמיד תלמידים הגונים לדיקים שהם יאמרו וילמדו לאחרים ושישיג להרים ראש כל אחד מישראל מעלה מעלה. וזה שאו את ראש בני"י: **שאו** את ראש כל עדת בני ישראל למשפחות לבית אבותם. מורי ז"ל אמר שהכוונה הי' בהסמך שיקח משה רבינו כל אחד מישראל בפיו הקדוש ויזה נתעלה ונתקדש בשפתו של כל אחד מישראל. ואפשר לומר עפ"י מה דרשנו בספר אור לשמים דיש לדיקים בעולם אשר יש להם נשמות גדולות ויוכלו להאיר פני חבל בקדושתם ולהמשיך שפע לעוה"ז ע"י תפלתם. אבל היח"ד מראה להם חסרונם ומסתכלים תמיד בשפלותם ועי"ז בלתי אפשרי להנשא את ראשם למעלה. אבל לא זו הדרך אשר בחר ה' כי באתרי' דיראה לית תמן פולחנא כי כל זמן שהוא מרגיש עממו ומכיר חסרונו עדיין הוא לבר והתועלת היולא ממנו הוא אך לפתוח פתח שיבא ע"י לפנים. אמנם הלדיק צריך לשכות בעלמו ולבא לבחי' חין. וכל עבודתו יהי' רק להגושך שפע לישראל ע"ס. והנה למדרגה זו ח"ח לבא רק ע"י לדיק הדור שיהא דבק אליו ומחובר לטהור טהור וע"י שהלדיק מזכיר שמו אשר בשם האדם נכלל נשמתו. כמ"ס נפש חיה הוא שמו. נעשה דביקות נשמתו כנשמת הלדיק. והוא יתור גמור והי' לבשר אחד. וע"ד משל כמו איש עני מהולכי כפרים אשר נשא משא כבדה על כתפיו. והוא עיף ויגע והולך יתק ופגע בו איש אחד נוסע במרכבה לבדו בלא שום משא. וריחם על איש העני הזה. ונתן משאו על העגלה. והוא בעלמו ג"כ ישב יחד עם איש העשיר הזה ונח מיגיעתו. והנמשל מובן. וזה מה שאנו הש"ל למשה. שאו את ראש כל עדת בני

בלימודים. ואח"כ יסביר אחד לתבירו דברים הנאמרים מפי רבם. ויקשרו נפשותיהם יחד באהבה לנפש רבם, ומחוצר לטהור טהור. וזה אם שמוע תזכו לבתי' תשמעו. והוא כמו תשמעו. ור"ל שאת"כ תזכו להשמיע לאחרים. או יראה תשמעו בקולי. שתזכו לשמוע הבת קול היוצא בכל יום מהר תורב שובו בנים שובבים. ושמתם את בריתי. ור"ל שתזכו למדת אהבת ישראל. ע"ד ובא כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד. והייתם לי סגולה מכל העמים יראה כי ענין סגולה הוא למעלה מהשכל. ואין שאלה למה זה הוא מסוגל לרכיאה. כמו כן אתם. אין פ"פ שאלה עליכם כי הוא למעלה מן השכל. ומכ"ש הבט"ת אשר אמר ז"ל במקום שבט"ת ועומדים אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד. זה הוא ענין סגולה אשר הוא למעלה מהשכל. כי ע"י התשובה מעורר כח התשובה שנבראת קודם בריאת העולם. וזה הוא למעלה מן הזמן והשכל. וכמובאר במדרש בראשית שאמרו מלאכים אדם זה שאתה רוצה לברא עשירי לתעל לפניך אם אתה הולך עמו במדת הדין א"ל לעמוד לפניך ואמר הקב"ה וכי לתנם נקראתי רחום וכי לתנם נקראתי תגון יעשה תשובה ויתכפר לו ע"ש. וזהו כי לי כל הארץ. ומי יאמר לי מה תעשה. וכך עלה במחשבה לפניו וזה ראונו כמ"ש כי לא אחפץ במות המת כי אם בשובו מדרךיו וחיה. עד כאן תאמר לבית יעקב. דברים טובים ועשמים הנאמרים עד הנה. האנשים ואחם [פי' בתי' בני ישראל הגדולים] תהיו לי ממלכת כהנים. ככהן הפוסל העבודה במחשבה ונעשה פיגול. כן אחם לריכים לכוון מאוד עבודתכם. לבל יהי' שום מחשבת חוק ורק בלתי לה' לבדו. ואז יהי' עבודתכם לראון לפני ה'. וגוי קדוש. יראה להיות פרוש ומובדל מעיני תעטוגי עולם וגם קדש עלמך במותר לך. אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל. יראה שזה הפסוק ואחם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. שהוא ענין הכהדה בעבודה כהג"ל. תדבר אל בני ישראל אשר הם בבתי' גדולה:

אלה

עליך ה"ד והב רע"ך. ואין רבם אלא מלכות שנאמר אזכיר רבם. ואם לאו דמך בראשך כדם בני ואיל. ה"ד הגלל כלני מיד:

לשבויות

בחדש השלישי ללאת בני מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני בו' כה תאמר לבית יעקב. ופרש"י אלו הנשים. [יראה אנשים אשר דעתן קלה כנשים] תאמר להם בלשון רכה. ותגיד לבני ישראל. עונשין ודקדוקים פרש לזכרים. דברים הקשים כגידין. יראה כי שמעתי ממורי מווארקי וז"ל. כי לדיק מנהיג הדור בחי' משה לריך לשקול צלה מאזני שכלו כאשר מוכיח בבער בת דרים לריך לירע ולהגיד לכל איש ואיש כפי מדרגתו ובחינתו בעבודת הוי"ה. כי יש איש אשר לא יכנס תוכחתו בלבו. אך ע"י דברים רכים ונעימים אשר יערב לאוזן שומעת. ומושיבים את לבו של אדם. ויש אך ע"י דברים הקשים כגידין. אז יכנס לבבו הערל. ואם מהפך הסדר. ולא יכלול דברו במשפט הזה. זה וזה לא יעלה בידו. ועוד הוא מקלקל. אחם ראייתם אשר עשיתי למצרים בו'. [פי' זה תאמר לבית יעקב אמירה רכה ודברי ריגון ואהבה]. ואחם אחכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. ועתה אם שמוע תשמעו בקולי. ובמדרש רבה. שמעו ותחי נפשכם שמעו דבר ה' בית יעקב בו'. משל לרופא שנגמם לאדם שנפל מראש הגג וכל גופו לקה והרופא נכנס אליו ונותן לו רעיה בראשו וכן בידיו וכן ברגליו ובכל אבריו. אלו אינו כך אלא רמ"ח אברים באדם הזה והאזן אחד מהם וכל הגוף מולוכלך בעצירות והאזן שומעת וכל הגוף מקבל חיים שמעו ותחי נפשיכם. עוד שם. האין חביבין ישראל שהוא מפתח אותן. כי לבית יעקב. אלו אשר דעתן קלה לריך למימר דברי ריגון ופיזם ומוצלי להטביד עליהם ביוזת. רק דברים רכים שמעו ותחי נפשיכם. האזן שומעת וכל הגוף מקבל חיים כהג"ל. וזה הוא עלה ולימוד להדורש דברים שעיקר יהי' רק בדברי ריגון ופיזם. ועי"ז השומעים יעו און לשמוע

ואמר . וכה"ל בשם מורי ז"ל :

ייעניו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה . וישב משה את דברי העם אל ה' . יש לדקדק אמאי לא כתיב ויגד משה את דברי העם כמ"ש אח"כ . ועוד דקדוקים כמובן . ונראה דהנה ענה היעוצה לזכות לכתר תורה הוא לבא מקודם לבחי' אהבת ישראל וידבק עצמו בכללות ישראל . ואורייתא וקוב"ה וישראל חד . ועי"ז יזכה לתורה . וזהו ויענו כל העם יחדיו . בלב אחד כא"ש אחד . וזכו לבחי' אחדות ואהבת ישראל . עי"ז היו זוכין לאמר כל אשר דבר ה' נעשה . אמנם לזכות ולהשיג בחי' אהבת ישראל . לריך אדם לבקש ולהתחנן מלפני השי"ת שיזכה לתורה זו . כי הוא לריך סייעתא דשמיא לבא לבחי' זו . ומש"ה כאשר ראה משה איך שכל ישראל אמרו יחד בלב אחד זכו לבחי' אחדות ואהבה ביניהם . מה שלא הי' כן בשאר כל התנ"יות . ואך שהי' בתרעומות ובמחלוקת . וכאן זכו לבחי' רמה ועובדה הלזו . והבין שזה לא מעולם ידם עשו את החיל הזה . ואך כי מתח אלהים הוא . ובפרט לפי המבואר במס' שבת שדרשו ויענו כל העם וכי לא אלמים ביניהם אלא שנתרפאו . וזה ודאי לא בבחירתם ואך השי"ת הי' בעזרם לבא לבחי' זו בכדי שיוכלו לאמר כל אשר דבר ה' נעשה ולזכות על ידו לכתר תורה . וזהו וישב משה את דברי העם אל ה' . ור"ל שהי' משיב הכבוד לבעליו . והי' תולה שמה שזכו לבחי' אהבת ישראל . ואשר עי"ז זכו לאמר כל אשר דבר ה' נעשה . זה הוא מהשי"ת אשר חנן אלהים אותם . אמנם חשב משה בלבו וירא מאד מה יעשו בניהם אחריהם דור אחר דור כאשר לא יהי' ביניהם אהבה ואחדות וא"כ איך יזכו לכתר תורה . לכן ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם . וגם בנביאים הבאים אחריו . והם לדיקי הדור בחי' משה . כאשר בני ישראל יתאספו עדרים עדרים לדבק עצמם לדיקי בחי' משה . לחסות בלל כנפיו . זה יפעול בחי' אחדות ואהבה ביניהם . ועל ידי זה יוכלו לקבל התורה עי"ז בחי' משה כה"ל . וזה אמרם ז"ל בכל יום יום יהי' בעיניך כחדשות . וזה יזכה עי"ז

חידושי

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל . ופרש"י לא פחות ולא יותר . ולבאורה מה לו לזות את משה על זה . היעלה על הדעת שמה רבינו אשר יעיד עליו השי"ת בכל ביתו נאמן הוא ישנה דברי השי"ת להוסיף או לגרוע ממנו ח"ו . אמנם היות כי כבר נודע . כי כל עיני תורתנו הקדושה הם תמידי ונצחי וטובק והולך עד סוף כל הדורות . והיינו בכל דור בכל שנה כשיגיע ימי הפסח נתעורר ענין גאולה מלרים אשר נאלו ממ"ט שערי עומאה שהיו שקועים שם . וכמו כן גם עתה הנה ימי רצון להוילא ממסגר נפשו נפשות ישראל . כל איש ואיש לפי מדרגתו . כן יוכל להמשיך ע"ע גאולה שלימה בימי הפסח . וכמו כן בחג השבועות נתעורר כח והארת של קבלת התורה . אשר הי' אז עי"ז משה . כמו כן בכל שנה ושנה נתעורר בימים האלה כח והארת של קבלת התורה עי"ז הדיק הדור בחי' משה . כי גם בחי' משה טובק והולך עד סוף כל הדורות כי לדיק ומנהיג הדור הוא בחי' משה . ועי"ז יוכל כל איש לזכות לבחי' קבלת התורה . ומבואר בזה"ק ויקהל דף ר"ו וז"ל כד סליק ספר תורה לתמן [ר"ל על הבימה] כדין צעין כל עמא לסדרת גרמיייהו לחתא בצימתא בדחילו ברתא וצויע ולכוונא ליבייהו . כמה דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבל אורייתא ויהיון לייתיין וירכין אודיניהו כו' ע"ש כל הענין . ומכ"ש בחג השבועות . לריך כל אדם לבוון לבו כמה דהשתא קיים על טורא דסיני . כי אז נתעורר כח הקדוש אשר מאז בימי משה . ולכן שפיר הוצרך השי"ת להזהיר אלה הדברים לא פחות ולא יותר וירצה כי אזהרה זו הוא לכל הדורות אל הנדיק בחי' משה שיראה לכלל דבריו במשפט . שלא להוסיף או לגרוע מאת כל איש ואיש . מה ששייך לו מהתוכחה לפי ערכו ובחינתו . לבחי' נשים קלי הדעת בדברי רציו ופיוס ודברים רבים . ולבחי' בני ישראל בדברים קשים . ולריך שיכיר ויבין בחי' כל איש ואיש . וכמ"ש יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה ודרשו ז"ל אלהי הרוחות שיוכל להלך לרוח של כל אחד

תירושי אורייתא של דריק בחי' משה אשר מתדע בכל יום תמיד :

השמרו לכם עלות בזה . זה הוא אזהרה

על גיאות וגבהות . ונגוע בקלאה שלריך אדם ליהרר מגיאות מאוד ולנגוע אפילו בקלאה . כמו שאמרו מאוד מאוד הוי שפל רוח וזהו ויתולבו בתחתית ההר . שזכו לבחי' זו לבחי' עונה ושפלות . ובה מתורץ קושי' התום' שבבת על אמרס ז"ל בתחתית ההר מלמד שפכה עליהם ההר כנגיית ואמר להם אם תקבלו התורה מוטב ובאם לאו שם תהא קבורתכם . והקשו הלא כבר אמרו מרזונים הטוב כל אשר דבר ה' נעשה . אמנם עפי' הכ"ל אפשר לומר . כי מקודם שאמרו כל אשר דבר ה' לא עלה במתשבתם בחי' רמה וגבוה כזו הגם שיעשו כל אשר דבר ה' ויקיימו כל התורה . ויהיו נדירים גדולים . אעפ"כ כל יחזיקו טובה לעמון . ויהיו בעיניהם כאין ואפס וכאלו לא עשו עוד שום טוב . ולכן אח"כ ויתולבו בתחתית ההר שמרנו להם גודל השפלות והכנעה . ע"כ ה' דריך לכפות עליהם ההר כנגיית . ולאמר להם . ובאם לאו שם תהא קבורתכם . וכמו שאמרו חכמינו ז"ל כל המתגא' כאלו דוחה רגלי שכינה ולא עוד אלא אם ת"ת הוא תורחו משתכחת . וזה הכונה אם תקבלו את התורה ר"ל בבחי' זו של עונה ושפלות מוטב . ואם לאו שם תהא קבורתכם . ר"ל שם במדה רעה של גיאות תהא קבורתכם . ותשכחו התורה שלמדתם :

עוד י"ל אעפ"י שאמרו כל אשר דבר ה'

נעשה . היתה כוונתם אך בבחי' ותי בהם ולא שימית בהם . באין הדל בין כל המלות שבאמת נדחין מפני פק"נ . ובין שלשה עבירות החמורים ע"ז וג"ע ושפיכות דמים . אשר עליהם אמר ז"ל יהרג ואל יעבור . ולכן ע"ז ה' כפיית ההר באם תקבלו את התורה בבחי' זו למסור נפשו על הג' העבירות הללו מוטב . ואם לאו שם תהא קבורתכם . ור"ל לא כמו שנראה לעיניכם . שבאם לא תמסרו נפשכם על קדושת שמו ית' בזה תיו תחיו . ואך אדרבה שם תהא קבורתכם . ותאבדו ת"ז מב' העולמות . ולכן מוטב לכם למסור נפשיכם בעוה"ז ולהיות

חיי עוה"ב . וי"ש מכאן מודעה רבה לאורייתא . ואעפ"כ הדר קבלוה בימי תשעורו . ויראה שאז ה' מרדכי מסר נפשו מרזונו הטוב על ע"ז שה' המן עושה עלמו ע"ז . ומרדכי מסר נפשו ע"ז ולא ראה להשתחזות לו . ובאמת זה הכח נשרש בכל ישראל מהר סיני . שנאמר להם אם תקבלו את התורה מוטב . דהיינו בבחי' זו של מס"ג ובהג"ל . ולכן כל מי אשר בשם ישראל יטונה . אפילו קל שבקלים . הוא מוכן למסור נפשו על קדושת שמו ית' :

עוד נראה לתרץ קושי' תום' הג"ל . וגם

קושי' שני' של תום' שם דלמדין בפ"ק דע"ז כלום כפית עלינו הר כנגיית . דמשמע דאם ה' כופה עליהן לא ה' להם תשובה והכא אמרינן דמודעה רבה לאורייתא . ונראה כי המפרשים הקשו מפני מה הוא מודעה רבה לאורייתא . הא הוי תלוי' וחזין דזביתי' זבינא' דאגב אונסא וחזי גמר ומקני . ה"ה הכא אגב אונסא ושכר מלות . [שהרי יש כמה וכמה מלות שמחן שכרה בדרה . וגם על קיום כללות התורה יש שכר בעולם הזה כמו ונחתי מטר ארצכם בעתו כו' וכדומה] גמרי ומקני . ולתרון נ"ל כי הגה קושי'ת התום' הג"ל הלא כבר הקדימו נעשה לנשמע . כבר קדמוהו ז"ל במדרש תנחומא פרשת נח וז"ל ואת' על תורה שבכתב כפה עליהן את ההר . והלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה ענו כולם ואמרו נעשה ונשמע . מפני שאין בה גיעה ולער והיא מטט . אלא אמר להן על תורה שבכ"פ שיש בה דקדוקים מלות קלות ותמורות והיא עוה כמות כו' ללמוד שכל מי שאוכזב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבכ"פ לפי שיש בה לער גדול ונדוד שינה ומכלה עלמו עליה לפיכך מתן שכרה לכוה"ב ע"כ . [משמע שכר תורה שבכ"פ אינו בעוה"ז כלל] הרי שכר רבותיו ז"ל במדרש מתרבים קושי'ת התום' דנעשה ונשמע אמרו על קיום תורה שבכתב וכפיית ההר ה' על תורה שבכ"פ . ונראה דלפ"ז מתורץ קושי'ת המפרשים דהוי תלוי' וחזין . דהלא כפיית ההר ה' על תורה שבכ"פ . שאין מתן שכר בעוה"ז עליה . אפשר דאינו גמר ומקני . דאפשר לומר דדוקא אגב אונסא וחזי שמקבל מיד גמר

גמר ומקני אבל לא שכר עוה"ב דעין לא רחאה.
לא גמר ומקני. וגם בתורה שבע"פ אמרו אל
תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל
פרס וא"כ ע"פ תור' שבע"פ מוזוין ועומדין שלא
יכונו לבם לשום שכר. א"כ ודאי אינו בכלל
תלוין וזבין. דשם גמר ומקני מחמת רצון לבו
לזוין. ושפיר אמרו מאכן מודעה רבה לאורייתא.
וא"כ לפ"ז ממילא מתורן קוש' שני' של תוס'
הנ"ל. דבשלמא על ישראל שאמרו כבר נעשה
ונשמע. וממילא מוכרח לומר דכשיית ההר ה'
על תורה שבע"פ. שפיר אמרינן דמודעה רבה
לאורייתא והנה"ל. אבל אוה"ע שלא אמרו
נעשה ונשמע. ממילא ה' כפיית ההר על תורה
שכתב. ושפיר לא ה' להם תשובה. והבן :

ועוד

תלוין וזבין. דהתם הטעם אגב אונסא
חחי גמר ומקני. וא"כ כוונתו אך למען היל
את נפשו. וגם עבור המעות שמקבל. כיון
דאם לא ירלה להקטן. ומס את נפשו
לקחתה. אבל בקבלת התורה שנאמר ובכל
נפש אפילו טפל את נפשו. א"כ איך שייך
לומר אגב אונסא גמר ומקני. כדאי להיל נפשו.
דבלא"ה מוכינים הם למות על התורה והעבודה.
וגם נאמר ובכל מאורדך. דיש לך אדם שממוט
חביב עליו מגופו לכך נאמר ובכל מאורדך דמחויב
ליתן כל ממונו כדאי לקיים התורה. א"כ לא
שייך לומר אגב אונסא ושכר מות גמר ומקני.
כיון דמחויב ליתן כל ממונו שחביב עליו מגופו
עבור התורה :

בסוף

מסכת מגילה ת"ר משה חיקן
להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין
בענייניו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עשרה
בעשרת הלכות חג ברג. ופרש"י דר"ה וידבר
כו' מלמד שה' מדבר עמך הלכות כל מועד
ומועד בזמן. להודיע חוקי האלהים ותורותיו
וקבלו וקיימו שכר המות עליהם ועל בניהם
בזה ובזה ע"כ. הגה מה מאורד תמוהין דבריו
הקדושים. לאזהר תורב בא להשמיענו דבריו
הללו להודיע חוקי האלהים עד סופו :

ונראה

בכוונת דברי קדשו. ונקדים
לפרש אמרם ז"ל אל תהיו
כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס

אלא הו כעבדים המשמשין את הרב שלא ע"מ
לקבל פרס. והנה לכאורה הסיפא דמתניתין
אלא הו כו' מיותר הוא. דהו כבר נשמע
מרישא. ונראה עפ"י משל נאה שראיתי כמדומה
לי בספר ערבי נחל. למלך אשר חפץ אחד
ומשתוקק מאוד להראות טובו וחסדו אל כל בני
המדינה. ונתן דה בכל המדינה אשר כל איש
ואיש יבא למקום פלוני. לעשות בכל מלאכת
חרש וחושב וכדומה. איש ואיש מלאכתו אשר
יכול לעשות. ולבנות בית ולגטוע כרמים.
וכאשר יהיה עושים מלאכתם באמונה. יותן
להם שכרם מגזי המלך שכר רב מאוד חלק
עבודתם. וגם מוהר ומתן הרבה מאוד. והבתיים
והכרמים וכל המלאכות אשר יהיה עושים.
יה' להם ולבניהם אחריהם עד עולם. והנה
בין אנשי המדינה. היו נחלקים בזה להרבה
כחות. כת אחת אמרו לא הן ולא שכן. ואלו
ודאי בשם מורדי המלך מכונים. ולא דברה
תורה בזה. כת ב' עשו רצון המלך והך
להגות עצמם כדאי להרבות להם כסף וזהב
ומוהר ומתן מאת המלך. ולכן לפעמים בטלו
מעבודתם. והלכו לטייל עצמם ולהתענג
בחתטגים. אחר שכבר ה' להם כסף וזהב
לרוב. וגם צעת עבדו עבודת המלך. לא עשו
למען כבוד המלך. ואך כבוד עצמם הם
דורשים. כת ג' הם חכמים בעיניהם. הם
הכירו את גודל יקר תפארת המלך והאבת
המלך. וקבלו עליהם עול מלכותו והיו עושים
עבודת המלך באמונה בלי שום קבלת פרס.
ולא רנו לקבל שום שכר ומוהר ומתן. ואך
לעבוד עבודת המלך חסם אין כסף. רק למען
אהבת המלך אשר צונו בלבם. ולכן ליוס
המוגבל אשר קבע להם המלך לבא על שכרם
ולהתענג בחתטגים מגזי המלך. לא באו כי
לא חפצו בזה. והנה הגם שבת הללו עשו
עבודת המלך בלא רמיה ובאמונה המה עושים.
עכ"ז לא נעשתה רצון המלך בעבודתם. כי
רצון המלך אך הוא להראות טובו וחסדו. ואינו
לרצון כלל לאלה הפעולות והעצויות לעצמו.
ואך לעשות צדקה וחסד עם כל איש אשר
נאמנה רוחו עם המלך. כת ד' הם החכמים
האמיתיים אשר הכירו את גודל כבוד מלכותו
ואת

ואת יקר תפארת גדולתו וגם המה עושים את עבודת המלך אך למען כבוד המלך. להיות לו לראון ונח"ר. ולא לכבוד עצמו להרבות להם כסף וזהב ומוהר ומתן ולהתענג בתענוגים. כי כל תענוגי עולם לא ישוו להם לנגד אהבת המלך. ואך כי המה הבינו בדעתם ואמרו בלבם מה לו להמלך הגדול והטורא את כל הפעולות האלה. כי הוא אינו לריך להם כלל. ובפרט כי הלא זה לאמור כי כל הפעולות ההמה. אך לנו יהי' ולא לו. ולכן בודאי ראוי אך שיטיב לנו בגדל מדת טובו וחסדו. וזה עיקר ראונו. ולכן ליום המוגבל להם שיתענגו עמם מאת גמי המלך. וגם שיקבלו שכר חלק עבודתם. המה באו והיו נכונים ליום הזה. ויתענגו עמם מרב טוב האופן להם. ואך כי באמת כל השכר הזה וכל התענוגים. אשר המה מקבלים. הוא אך למען יושלם ראונו ויהי' לו לנח"ר. שחפץ מאוד בטובתם. והגמול מובן כי הש"י מלך העולם ברא עולמו להטיב לבדיותיו שיכירו מדת טובו וחסדו. ונתן להם תורה ומצוות. שעל ידיהם נבנו להם בתים והיכלות וכל טוב בג"ע. וקבע להם ימים שיתענגו בתענוגים מאת גמי המלך. היינו יום השבת וימים טובים. ובפרט עלת דהכל מודים דבעינן לכם. ואמר להם לוי עלי ואני פורע. והנה יש כת אחת אשר אינם חפצים לקבל עליהם עול מלכותו. ואמרו לא הן ולא שכן. והמה רשעי עולם אשר בחייהם קריוס מתים. ולא דברה תורה מהם. כת ז' המקבלים עליהם עול התורה והמצוה. ואך לקבל פרס. שכר עוה"ז והעוה"ב. כת ג' אשר המה עובדים חנם בלי קבלת פרס. וגם הימים אשר קבע להם המלך להתענגו עמם אינם רואים. ללד כי אינם חפצים בשום דבר הנאה ותענוג. אך להרבות כבוד המלך ראונו וחפסם. אמנם באמת גם המה לא עשו עוד ראון המלך בשלימות כהנ"ל. אך כת הד' המה החכמים והלדיקים אשר על ידם נשלם ראון המלך בשלימות. היינו שגם המה עובדים את הש"י בלי שום קבלת פרס.

אמנם ביום אשר קבע להם המלך לשמוח ולהתענג בתענוגים. בשבת וי"ט. המה מקיימים גם זה בכל לבם ונפשם. ואך לא להגות עצמם. רק למען כבוד המלך. וגם המה נכונים ליום מועד לקבל שכרם. רב טוב האופן להם אך למען ראון המלך. והוא אלא הו' כעבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס. ר"ל בעת העבודה שמשמשים את הרב יהי' שלא ע"מ לקבל פרס. אמנם בעת יבואו על שכרם. ובעת אשר זה להם לשמוח ולהתענג. ודאי ראונם וחפסם לקבל העונג והשמחה. למען אשר בזה יושלם ראון המלך. והוא הנראה ג"כ בכוונת רש"י שמשא היה מדבר עמהם הלכות כל מועד מועד בזמן. להודיע חוקי האלהים. הם לשמוח במה ולאכול ולשתות בבשר ויין וכל מטעמים. כי זה הוא מכלל החוקים. ותורתיו הם הלכות כל מועד ומועד. וקבלו וקיימו היינו כל הלכותיו בפועל. שכר המצות. היינו שגם קבלו עליהם שיבאו על שכרם. בבחי' כת הד'. למען כבוד הש"י שחפץ בטובתם שיתענגו ברב טוב. עליהם ועל צניהם. כמ"ס באברהם למען אשר יזיה את בניו ואת ביתו אחריו. בזה ובבא. היינו בעוה"ז. לשמוח ולאכול ולשתות בשבת וי"ט. ובבא לעוה"ב כשיבואו על שכרם רב טוב האופן והגנוז להם. יהיה הכל למען ראון הש"י שאמר ונעשה ראונו:

שמעתי ממורי הרב הדיק הקדוש מוהר"י מקאזמיר זל"ל. צלילה הראשונה של חג השבועות שאמר המשנה במס' שבת שלשה דברים לריך אדם לומר בע"פ בין השמשות עשרתם ערבתם הדליקו את הנר. ומפרש בגמרא ולריך למימרא בניחותא. כי היכי דלקבלי' מילי'. ואמר בדרך מליה לשמים. רבונו של עולם אחת נותן לנו היום את התורה. לריך אחת למימרא' בניחותא. בשבועה ונחת. כי היכי דלקבלי' מילי'. ומזה לקבל את התורה באהבה וראון:

דרוש גאה לחג השבועות

שמשב כל זכות הנמצא לישראל בכל חודש וחודש. וסיים שם בל' לו מזל דגים שהוא משמש בשבוע אדר ולא נמצא לו זכות ושמה מיד ואמר אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות. ולא עוד אלא שבאדר מת משה רבן. והוא לא ידע שבז' באדר מת משה ובז' באדר נולד משה. ואמר כשם שהדגים בולעין כך אני בולע אותם. אמר לו הקב"ה רשע דגים פעמים נבלעין ופעמים בולעין ע"ש. ולכאורה כיון שידע הכל כמבואר ולמה לא ידע ג"כ שבאותו יום נולד משה. ועוד מה זכות הוא זה שבאותו יום נולד. הלא אז לא היה לו עדיין שום זכות. וגם הלא אח"כ כשמת איתרע המזל וחיל בשר בתרא. לזאת אמרתי שהוא ע"ד אמרם ז"ל זרחה השמש ובא השמש לא שקעה שמשו של משה עד שזרחה שמשו של יהושע וכן בכל דור ודור עד שלא שקעה שמשו של דריק זה זרחה שמשו של דריק אחר. ומבואר בספר הגלגולים שבכל דור ודור יש גלגולים מאבות העולם אברהם יצחק ויעקב משה אהרן כו'. ומבואר בספרים כי כל דריק מנהיג הדור הוא בחי' משה. וע"ד אמרם משה שפיר קאמרם. נמצא חיבך אחר שמת משה מיד באותו יום נולד משה כי א"ל להעולם להיות בלי גלגול ניטון נשמת משה רבינו. וזה הכוונה באמרם ז"ל ולא ידע כי בז' באדר מת משה רבינו ובז' באדר נולד משה. וז"ל מיד באותו יום שוב נולד. וא"כ יש לנו זכות רב. ומתורץ אמרם ז"ל היטב. ויובן יותר ע"ד הפסוק הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. והכוונה לדעת כי לא כמדת ב"ן מדת הקב"ה. כי מלך ב"ן כאשר עושה טובה וחסד עם בני עמו ועבדיו אינו עושה אלא לשעמו והטובה ההיא יש לה הפסק וגבול. אמנם השי"ת כאשר עושה חסד לעמו ישראל אזי בכל שנה ושנה כשיגיע אותו היום נתעורר אותו החסד והטוב ממנו כאשר היה מאז בימי קדם. ולזה אנו אומרים בפסח זמן חיר. תנו

עיין במגן אברהם סי' ת"ז טעם למה אנו אומרים רות בשבועות. דאיתא בילקוט רות. שלכן נקראת בזמן מתן תורה ללמדך שלא נתקיים התורה אלא ע"י יסורין ועוני. והוא כמו שאמרו חז"ל שלשה דברים אינן באים אלא ע"י יסורים. תורה וא"י ועוה"ב. [ועיין בחלק ראשון מסידור ר"י עמדין בהקדמה בד"ה מוסר בני אל תמאס כו']. ועיין בתשובות שור שנתן טעם מה שאנו אומרים רות בעלרת. עפ"י מה שכתבו החס' חגיגה דף י"ז ע"א בשם הירושלמי בד"ה אף עלרת. דדוד מת בעלרת. וכיון שמת בעלרת נולד ג"כ בעלרת. כי הקב"ה יושב וממלא שנותיהן של לדיקים מיום ליום. ועיקר ספר רות לייחס את דוד. ולהכי קורין רות ביום שנוול עכ"ל. וע"ש עוד שמתרץ קושיה החס' ב"ב דף י"ד ע"ב. דאיתא חס' סדרן של כתובים רות וס' תהלים ואיוב ומשלי וקהלת. ולמ"ד איוב בימי משה לקדמו לאיוב ברישא. אסתחולי בפורענותא לא מחללין. רות נמי פורעניות היא. פורעניות דאית בי' אחרית. דאמר ר' יוחנן למה נקרא שמה רות שילא ממנה דוד שריהו להקב"ה בשירות ותשבחות. והקשו החס' בד"ה פורעניות דאית ליה אחרית. הא איוב נמי אית ביה אחרית. ומתרי' החס' אחרית דרות אחרית דכל ישראל. ועוד דאיתא למ"ד דלא כפל הקב"ה שכרו של איוב אלא לטרדו מן העולם. והתבואות שור מתרץ דשאני אחרית דרות שאף בתחלת הספר מרומנו האחרית הטוב שילא ממנה דוד שריהו להקב"ה בשירות ותשבחות עכ"ל. ולענ"ד נראה בצוה"י עפ"י המבואר במס' מגילה י"ג ע"ב. הכיל פור הוא הגורל תנא כיון שגפיל פור בחדש אדר שמת שמה גדולה אמר נפל לי פור ביום שמת בי משה. ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד. ועיין ג"כ במדרש מגילת אסתר פרשה ה'.

חירותינו. כי אז הוא זמן חירותנו ממנו. שנעוורר אז בחי' הגאולה שהיה בימי משה. ולזה נקרא ליל שמורים ופסקינן שאנו פטורין מק"ש שעל המטה גם כו"ל כמבואר בש"ע א"ח סי' תפ"א. וכן בשבועות מתעורר הארת קבלת התורה. וכל אחד מישראל המכין עצמו ומקדש ומטהר עצמו בימי הספירה לקבל התורה. וזכה אז בחג השבועות לשנוע בקול דברו. לבחי' קבלת התורה ולרעת יתירה. מה שלא היה לו מוקדם. וכמו כן בכל המועדים ומוטבה ופורים. נעוורר אוחו הבחי' אשר היה מאז. ולכן אנו אומרים אשר עשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. ור"ל הניסים אשר היו בימים ההם. המה ג"כ בזמן הזה. וכן אפשר ג"כ באותו יום אשר נולד לדיק אחד לטובת בני ישראל להנהיג הדור. מתעורר ג"כ באותו יום בכל שנה ושנה. אוחו הטובה וההארה לעם כ"י. וזה הודו לה' כי טוב. הטוב והחסד אשר עשה לנו. כי לעולם חסדו. אוחו החסד והטובה הוא לעולמי עד. וזהו אמרו ולא ידע שבז' באדר מת משה וכו'. באדר נולד משה. ור"ל בכל דור ודור ובכל שנה ושנה בז' באדר נעוורר אוחו הבחי' ממנו וממילא יס זכות הרבה באותו חודש. וזכה מוכן שפיר העטם שאנו אומרים רוח בעלזת. כי תמיד בעלזת יום שטולד דוד. נעוורר טוב אוחו הזכות והארה של נשמת דוד. וזכה מתוך ג"כ קושי' החוס' בב"ב ה"ל שהקשו הא איוב נמי אית ליה אחרית. דכוונת הגמרא רוח אית ליה אחרית. היינו דאית עדיין בכל שנה ושנה אחרית טוב. כי בכל שנה ושנה בעלזת נולד ונעוורר נשמת דוד המלך. יזכינו הש"י מהרה לראותו. ואת למח דוד מהרה תלמידי וקרנו תרום בישועתך: **והנה** לכאורה קשה מה שאנו קורין מגלת רוח ביום ב' דעלזת. דמשמע דביום ב' מת דוד המלך לפי הכ"ל. הלא לפי המבואר בתוס' חגיגה הכ"ל בשם ירושלמי ח"ל אמר ר' בון דוד מת בעלזת והיו כל ישראל אונגין והקריבו למחר. הרי בדיא שנית ביום ראשון. כי אז לא היה עלזת רק

יום אחד. שהיו אז מקדשין עפ"י הראיה. ואם הי' מת ביום ב' הי' אז אחר עלזת וכבר הקריבו קרבניהם ביום העלזת. ח"י דביום ראשון מת. ונראה לתרץ עפ"י המבואר בתוס' שכן דף ל' ע"א דאיתא שם. הודיעני ה' קלי אמרנו בשבת תמות. אמות באחד בשבת אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא. אמות בע"ש. אמר ל' כי טוב יום בחגריך מאלף. טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עלות שעתיד שלמה בך להקריב על גבי המזבח ע"ש. ח"כ מבואר שמת בשבת. והקבורה הי' בא"ח. שהוא לנו יום שני של עלזת. ואנו מחשבין את יום הקבורה. וגם לפי שהיה חי וקיים מקלת יום השבת ומקלת היום ככולו. ונחשב עוד יום הראשון לתלכות דוד. ולא לשלמה בנו. ומה גם לפי המבואר לעיל שלכן אנו קורין רוח בעלזת. לפי שבכל שנה ושנה נעוורר ומלד טוב נשמת דוד המלך כמו שפירא אז נשמת ושקיעה שמשו מיד ורחה טוב שמשו. ונודע כי קורס הקבורה ח"א לבא בגלגול. ולכן אנו מחשבין זאת ליום הקבורה. ומה שאמרו בז' באדר מת משה וכו' באדר נולד משה. הגם שמבואר כי גם משה מת בשבת. אפשר כי הכונה בז' באדר בלילה שהי' מואף שבת אז נולד משה. כי מיתת הדיקים מכפרת בקרבן. ובקרבנות הלילה הולך אחר היום ונחשב הלילה עוד לז' באדר. ויותר נראה שבמשה שאנו שקבורתו היה ע"י הקב"ה בעצמו ולא עסק בו שום אדם כמו שנאמר ולא ידע איש את קבורתו. ח"כ היה גם קבורתו בשבת ושפיר אמרו בז' באדר מת משה וז' באדר נולד משה:

במס' שבת פ"ח. ויחילו בתחתית ההר מלמד שכהן עליהם ההר כגיגית ואמר להם אם אחס מקבלין את התורה מוטב. ואם לאו שם תהא קבורתכם ע"כ. והקשו המפרשים. הא אם לא היו מקבלין את התורה הי' כל העולם חוזר לתתו וכו'. ב' קושי' החוס' שם והלא כבר הקדימו נעשה לנשנוע. ג' קשה האין היו יכולים לעמוד תחת ההר. והלא כתיב והגבלת את

אח ההר כו' השמרו לכם עלות בהר וגווע בקהלו . ד' הלשון אם אתם מקבלין התורה והי"ל לומר אם תקבלו התורה מוטב . ולדעתי אפשר לתרץ כל הנ"ל בעז"י עפ"י שנאמר את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה . כי כל הגשמות העתידין להבראות כולם היו בהר סיני בעת קבלת התורה . ויוצן היטב עפ"י המבואר לעיל . כי בכל שנה ושנה ביום העלאת כתעורר כח והארת וקדושת קבלת התורה . לכל איש ואיש אשר הכין את לבו לדרוש את ה' . ויכל להמשיך לנפשו בחי' הארת של קבלת התורה . והנה זה הכח נמשך לזר שגם נשמת כל איש ישראל אשר עומד עומד היום בעז"י . ה' עומד שם לפני ה' בהר סיני . ואשר ע"כ קצן השי"ת כל הגשמות אשר יהיו בכל דור ודור . להיות עומדין רגליהם בהר סיני בעת התגלות הבורא ית' אל עמו ישראל הדור דעה . ומשה ה' הרועה המשפיע להם שפע קדושה רב . ועי"ז יורשם בנפשם האמונה בחזק רב . לכשיגיע העת להפקד כל רוח ונפש להבראות בעז"י . כל דור ודור יהי' כח בידם להתעורר אותו הקדושה והבחי' . אשר ה' להם אז בעת עמדו נשמתם בהר סיני . ולכן אפשר לומר מה שכמוצ ויחלצו בכתחית ההר . ודרשו שכפה עליהם ההר כגיגית . הכוונה על אותם הגשמות העתידין להבראות . כי עליהם לא ה' מלות הגבלה . וגם הם לא אמרו מקודם כל אשר דבר ה' נעשה . ומתורץ בעז"י כל הקושיות . ומדויקת לשון הגמרא אם אתם מקבלין את התורה מוטב . וצא לאפוקי את הדור דעה אשר ה' אז כי הם בלא"ה אמרו נעשה . ולא היו נריכין לכפיית ההר ולהזהיר אותם . ואך אתם הגשמות אשר עתידין להבראות אם מקבלין התורה מוטב . ואם לאו שם תהא קבורתכם . ר"ל שלא יהי' לכם תקומה ח"ו . כי אפשר שהגשמות אשר עתידין להבראות בימי הגלות ולזמן העתים . אשר לא יש מגיעות רבות ח"ו לקיים התור' . לכן הולך הקב"ה לכפות עליהם ההר כגיגית לכל ימאלת בקבלת התורה :

ועיין במגן אברהם סי' תל"ד האריך אנו אומרים בשבועות יום מתן תורתנו .

הלא קי"ל כר' יוסי דאמר צו' בסיון ניתנה התורה . ולדידן לעולם שבועות צו' בסיון . ומה שקשה עוד דהתורה ניתנה ביום ג' א' לספירה דהא יאלו ממלכים ביום ה' . והתורה ניתנה בשבת . כבר תי' העשרה מאמרות דצא לרמוז לנו יום יצוא שני של גלויות עכ"ל המ"א . ועיין בח"י ששמה דא"כ יום השני הוא עיקר י"ט . וזה ודאי אינו . וגם בני א"י שבושין רק יום א' מאי איכא למימר . ונראה לתרץ עפ"י המבואר לעיל . כי לעולם חסדו . החסד שעושה הקב"ה לעמו ישראל בפעם אחד הוא לעולם . כי בכל שנה ושנה באותו יום מתעורר מחדש אותו החסד ומאיר לעולם . כמו בפסח הוא גם עתה ליל שמורים כימי אחרך מארץ מצרים . ולפ"ז צריך להבין למה כל המועדים אלו עושין באותו יום ממש שנגשה גם בו . כמו בפסח בנ"ו בניסן . כי אז ה' הגם יצאת מצרים . כמו כן בסוכות אמרו ז"ל שהי' מהראוי להיות בנ"ו בניסן אך כדי להכיר מלות סוכה לזה השי"ת לעשות סוכות סמוך לימות הגשמים . שאז יהי' היכר שהוא לנ"ש . וכמו כן בחנוכה הוקבעו אותן הימים עלמין שהי' בהם הגם . כמבואר בחס' שבת כ"א ע"כ שלא ה' בו אלא להדליק יום א' ונעשה בו גם והדליקו ממנו ח' ימים . לשנה אחרת קבעום ועשאוהו ח' ימים טובים בהלל והודאה . והוא מהטעם המבואר כי באותו יום ממש שהי' הגם . נתעורר גם עתה אותו הגם והחסד . וא"כ למה בפורים אשר נתלה המן הרשע לזרר היהודים ה' בפסח . ולמה אין אנו עושין אז פורים . אמנם זה מובן בפשט . כי אז הוא בלא"ה י"ט ולא יהי' יוכר ימי השמחה של פורים . ועוד כי אז גברא קטילא קטל . ועיקר הגם ה' ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוע בהם . ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם . אך קשה דהי' צריך להיות פורים ביום י"ג באדר . אשר אז ה' עיקר הגם . וא"כ בכל שנה ושנה צריך להתעורר הגם בי"ג אדר . ואז צריך להיות יום הפורים . ומה לי אשר היו נחים בי"ד אדר . כיון דהגם מתעורר מחדש בכל שנה בי"ג אדר . ונראה

לזאת נזה השי"ח בכל שנה ושנה לעשות עולות ביום חמשים לספירה אשר נחתהו ב"י ע"י ספירת שבעה שבועות ו' נקיים. וזה היום הוא התעוררות לתתא. ואח"כ ביום מחר ממילא יורדת השפעה לעמו ישראל. בחי' נחיתת התורה. ואך כ"ז הוא בשארל שריון על ארמון. והי' בהם כח לקבל בחי' קבלת התורה ביום אחר העלאת. משא"כ בגלות המר אשר מיד אחר יו"ט. זה פונה לכרמו וזה פונה לזיתו. וכ"א תרוד בפעלו. אין בנו כח זה לקבל קדושת קבלת התורה ביום אחר י"ט לזאת קבעו י"ט שני של גלויות. וכולי האי ותלי נוכח בו לקדושת התורה. והוא שכתב המ"א בשם עשרה מאמרות דבא לרמו לו י"ט שני של גלויות ומחורף קושת הח"י. וזכנו השי"ח לקבל קדושת והארת התורה. וזכנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים לארצות ימים ושנים אמן :

פרשת נשא

נִשְׂאָה את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם. יראה כי מדרך בני אדם. כי כאשר אחד מילידי העיר עלה לראש לבני העיר לישיב על כסא הדבנות וכדומה. אין אימתו מוטלת על בני העיר כ"כ. ואין מכובד ביניהם ביותר כהראוי להיות לראש ושר ולרב ומורה. ומכ"ש בעיני בית אביו ומשפחתו ללד כי מורגלים עמו ממעוריו. לזה נזה השי"ח לנשאות את ראש בני גרשון ולכבד אותם בעיני בית אבותם ומשפחתם. שגם בעיניהם יהיו מכובדים וגשואי פנים ועי"ז יתגשאו גם הם. כי כאשר הראש הוא מנשא. הוא התנשאות לכל העם המוסים בללו והלגוים אליו כי הכל בחר רישא גרירא : **בפסוק** והתודו את חטאתם אשר עש"ו והשיב את אשמו בראשו. יראה כי מדרך הרופא הנעומחה לחקור ולדרוש סבת החולי אשר מסבתו נלמדת זה החולי. וע"י שהעלה ארובה לסבת חליו. אז גרפא החולי המסובב ממנו. כן אדם הרואה להיות מהשבים אליו ית' ולהשיב אתה גזילה אשר גזל לריך לעקור

ונראה בעזה"י כי הנס הנעשה משמים בלי התפעלות התחבונים ובלי התעוררות לתתא. כמו בפסח אשר באמת הי' הקטרוג הללו והללו עובדי ע"ז. ואך מרחמי השי"ח לבד. אזי אנו עושים י"ט באותו היום ממש. כי אז שוב נחשור הרחמי השי"ח על עמו בני ישראל. משא"כ פורים שהי' מחמת התעוררות לתתא שהרבו בתשובה ותענית. ועי"ז הי' התעוררות לעילא ויפשה הי' ביום הוא את ישראל. לזאת בכל שנה ושנה ג"כ נחשור החסד עליון אך ע"י התעוררות לתתא מקודם. לזאת צ"ג בחדר אשר מאז הי' הגם בו ביום. עריבין אנו להתעורר אותו הגם והחסד ולהתנשאות למטה שיאיר לנו החסד עליון. ולכן אנו מתענים ועושים תשובה באותו יום. ואח"כ ביום שלאחריו אנו מרגשים התעוררות לעילא. והחסד והשמחה הנשפעת עלינו. והוא ע"ד משל למלך שעשה ב' פעמים בשנה יום משחה ושמחה. ובא' מב' פעמים קרא מקודם לזאת ועזרה ליום שלפניו. ושאל אותו בנו מה מבינן של ב' ימים טובים האלה. ולמה בא' קרא מקודם לזאת ועזרה. ובא' אך משחה ושמחה לבד. והשיב לו המלך יום טוב האחד הוא יום הולדו. והב' הוא שהי' פעם אחד במלחמה. ונלח האד שכנגדו ומעמו נפל ממנו רב. והמלך נפל בידי שונאיו. ועשה השי"ח עמו כס. והמליט מהם וברח לאחד המקומות. ומלא אותו אחד המכירו. והליכו לעמו ולחילו. לזאת בכל שנה ושנה עושה ביום הזה משחה ושמחה וזכר להגם. ומקודם קרא לזאת להזכירו את יום נזה אשר הי' לו. ולהודות את השי"ח על חסדו הגדול אשר הוציא אותו מלרמו. ובה מובן בעלמא אשר נאמר והיו נכונים ליום השלישי שהוא שנה בחודש. ובה' בנה משה את המזבח חתם ההר ושמים עשרה מצבה כל הענין האמור בפרשת משפטים כפרש"ש שם. ואז ביום הי' נאמר במשפטים ויבא משה ויספר לעם את כל דברי הי'. ואז אמרו ישראל כל אשר דבר הי' נעשה וגשמע. וזה הי' יום קודם קבלת התורה. והי' התפעלות והתעוררות לתתא מישראל. וביום שלאחריו הי' קבלת התורה.

אותם מעלמו ולמה תלה ברכתו בכהנים .
 ונראה בענין ע"פ מה שמעתי מהגדוק מו"ה
 אברהם משה בן מורי מפרשים חתא ז"ל שמפרש
 מה דחיתא בגמרא כל המעניין בתפלתו מעניין
 בזכותו והקשה בגמ' ממתי' אלו דברים שאדם
 אוכל פירותיהן בעוה"ז והקדקן קיימת לעוה"ב כו'
 וענין תפלה ומשני בגמרא כהן דמעניין בתפלתו
 כהן ללא מעניין ופ' רש"י כהן דמעניין בתפלתו
 שאחר התפלה מביט ורואה אם נשמע תפלתו
 ודקדק הוא ז"ל דע"כ משמע דשני התפלות
 היו בכונה ובכל שלם וא"כ למה באמת אין
 רשות לאדם לעניין אם נשמע תפלתו . ואמר
 כי יובן הענין לכאורה הסברה נותנת מה
 שאדם מתפלל על חייו דבר הוא חולפה
 כלפי שמיא כי מה לאדם שיבא אחרי המלך
 מלבו של עולם ומי יאמר לו מה תעשה אמנם
 באמת מה שאנו מתפללין להש"י הוא לקיים
 מצותו ית' שהוא ית' לזה אותנו כמ"ש בדר
 לך כו' והוא בכלל שאר מצות ולכן אם מעניין
 בתפלתו אם נשמע דבריו זה לאות שלא ה'
 מתפלל בצחינה זו רק לשם מצוה אבל אם אינו
 מביט ורואה אם נתקבלה תפלתו הוא לאות
 שהתפלה הוא אלא כמו שאר מצות כי אין מדרך
 האדם אחר עשית מצוה שיהא מביט ורואה אם
 הש"י יתן לו שכר עבור המצוה ודפח"ח . ובזה
 מובן ענין ברכת כהנים כי מצוה זו של ברכת כהני'
 לאו דוקא לכהנים הוא כי מבוחר ברמב"ם
 שכל איש משראל העוסק בתורה ועבודה הוא
 ככה"ג וכהנים המה עובדי ה' ית' ובתיב
 לדיק מושל ביראת אלהים ודרשו חז"ל מי
 מושל בי לדיק והנה הש"י מתאווה לתפילות
 לדיקים שיתפללו ויברכו את בני ישראל .
 אמנם לכאורה ה' הסברה נותנת ככ"ל שלא
 יתפללו ויברכו את העם כי מי שם להם ליועץ
 ולמליץ לפני השם ולהטות רצון הש"י לרצונם
 לזה לזה הש"י בקורת מצוה לכהנים עובדי
 השם ואמר להם כה תברכו את בני ישראל
 להם יברכך ה' וכן מצוה לכל לדיק לבקש
 רחמים מאת בעל הרחמים שיברך את עמו
 ישראל ולהפך מדת הדין לרחמים כי זה
 רצונו ית' שהלדיק יבטל גזרתו . ומבוחר ברמב"ם
 ג"כ שהמצוה לילך להגדוק שיבקש רחמים
 בעדו

לעקור הע"ז ולשרש אחריה . ולחקור ולבדוק
 סבת זה העבירה אשר הביאה אותו לגזול .
 היינו לסבת שעבר מקודם על לא תחמוד .
 ומהיכן נלמך זה שעבר על לא תחמוד . הוא
 לסבת שה' עיט רעה בשל אחרים וה' לו
 קנאה ועבירה גוררת עבירה עד אשר עבר
 על לא תגזול . כמו שאמר הקנאה והתאוה
 והכבוד מוליין את האדם מן העולם . כי כך
 הוא דרכו של יזה"ר היום אומר לו עשה
 כך עד שיאמר לו לך ועבור ע"ז . וכמ"ש היו
 מושכי העון בחבלי שוא וכעבות העגלה
 חטאה . וזה והתודו את חטאתם הש"י עש"י
 [לכאורה מיותר] אמנם הבונה הסבות אשר
 עשו מקודם המסבב חטאתם . והשיב את חטמו
 בראשו פי' תחלת החטא וראשיתו יראה להשיב
 ולתקן כהני' . וחמישיתו יוסף עליו . אפשר
 לומר ע"ד הידוע כי יש ארבעה חושים חוש
 הראות חוש השמע חוש המושש חוש הריח
 וכאשר אדם מקדש את החושים האלה ואין
 משמש בהם רק בלתי לה' לבדו נהיה מהם
 חוש החייושי לפעול בכל החוש מה שפעל
 כל החושים . וזה שפירשו הראשונים וכל העם
 רואים את הקולות בחוש הראות שלהם ראו
 הקולות השייך לחוש השמע . וזהו וחמישיתו
 יוסף עליו . כאשר שב בתשובה שלימה ויתקן
 הכל ישיג זו הבחינה . לאשר אשם לו . יראה
 שישעבר כל החושים האלה רק להש"י אשר
 אשם לו וחטא נגדו . כי החוטא כשעבר בתשובה
 לרייך לאחיו בקלה האחרון למען ישיג אח"כ
 לקו הממוצע . כאשר אדם רוצה ליישר מטה
 עקום לרייך להטות אותו ולעקמו לזר השני
 ועי"ז יוכל ליישרו . כן הבעל תשובה שה'
 מקודם בקלה האחרון לרייך לאחיו מהיפוך
 להיפוך בקלה האחרון מהטוב וישעבר כל
 החושים רק להש"י לבד . וזה ונתן לאשר אשם
 לו להש"י לבד אשר אשם נגדו :

בפסוק

וידבר ה' אל משה לאמר דבר
 אל אהרן ואל בניו לאח"ר [לאמר
 בלתי מובן לכאורה] כה תברכו את בני ישראל
 כו' וישם לך שלום . הקשו המפרשים למה לו
 ית' לזוט ככהנים שיברכו את ישראל ויאמרו
 יברך ה' ואם הקב"ה הוא המבדק יברך

וכל ב"צ וממונו ורכושו. שהם נגד מחשבה דבור מעשה אשר לר"ך אדם לקדש ולטהר אותם וזהו יברכך ה' נגד אשתו כמו שאמר חז"ל השריו בלא אשה שריו בלא ברכה או כאשר יהי' לו הברכה בעבודת ה' ית' אז וישמך מאשה רעה. יאר ה' פניו אליך הוא נגד בניס כי בניס טובים ודריקים מאירים את פני אביהם לעד וכל המעמיד בן לר"ך כאלו לא מת. יאר ה' פניו אליך נגד משרתיו ועבדיו שיהא לך נשיאות פנים מהם לשמוע בקולך תמיד. וישם לך שלום ע"ד שאמר חז"ל מי שיש לו שפחה בביתו מריבה בביתו לכן הולך לברכה להיות שלום בביתו. או יראה ע"ד שאמר גם אויביו ישלים אתו זה היתה"ר וכמו שאתה מלאך רע יענה אתן בע"כ יספר שבחו וכמשל הזונה עם בן המלך כדוד כי זה דבור וידוע כי אדם ההולך בדרך לא טוב בעלת היתה"ר תמיד יש לו מריבה בקרב לבו כי הית"ט לעולם אינו מסכים עם היתה"ר וכאמר ז"ל רשעים מלאים חרפות משא"כ כאשר זוכה להיטיב מעשיו והולך בעלת הית"ט אז גם אויביו ישלים אתו וגם היתה"ר נהפך לטוב ומסכים עמו וזו בכל לבך בשני יר"ך כמובן זה וישם ל"ך שלום לך דייקא בעלמותך ובקרב לבך זה מרמוז בקרא ושמו"ו הוא בחי' מעשה. א"ת הוא בחי' הדבור כי הדבור הוא ע"י איתות מן א' עד תי"ו שמ"י הוא בחי' מחשבה ואם יזכה אדם לתקן השלשה בחי' הללו אז ממילא ואני אברכם :

בהעלותך

בהעלותך את הגרות אל מול פני המטרה יאירו שבעת הגרות. לכאורה הוי' לי' למימור יאירו ששת הגרות. ויבאר עפ"י המדרש נרך בידו שנאמר נר אלהים נשמת אדם וגרי' בידו שנאמר כי נר מזה ותורה אור כו' מבואר כי נשמת ישראל נקרא נר ותורה ומזות נקראים נר. והנה כי נשמת לר"ך הדור מאיר נשמת ישראל הדברים בו והם מאירין בו ע"ד ומחלמדי יותר מטלס. ומכל אחד נחוסף קדושה

בערו חז"ל מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אלל חכם ויבקש רחמים עליו. וזה ראה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומזות כי לא די שנתן להם רשות לבקש רחמים אלא שזה עלינו ועשה מזה מזה ויביד לבקש רחמים ולבדך את ב"י להפך מזה"ד למדה"ר ולשון הרבה להם תורה"ה כי הוא סגולה גדולה על כל לרה שלא תבא להזכיר דברי החורה בלך לך כו' ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו כי אל רחום ה' אלהיך וכדומה מפסוקים האלה כי אורייתא וקב"ה תר ואז ושב ורפא לו ורפאות תהי לשריך :

וגם אליו בענין זה מזה שמני הש"י עפ"י דברי מורי ברו"ק מווארקי ז"ל כאשר ישבו לפניו גדולי ישראל ונפל בפניהם דבר שכל דבר הבית תולה בהנשאת והשלוח אם הוא איש טוב נהפך הכל לטוב כמו שמצינו ביוסף וכל אשר הוא עושה ה' מלליו בידו וכמבואר במדרש שם ואמר להם מורי ז"ל גם אנכי הוי' בדעתי כן אמנם אח"כ נדברר לי ממורי ז"ל שהכל תולה בבעל הבית וסיפר להם איך בימי נעוריו הוי' לו ע"כ ונער מאשתו והוא סבל הכל אמנם כאשר ראה הע"כ והענינו שהי' להמשרתים שלו ממנה לא הוי' יכול לשית ענה בנפשו אם לסבול גם זה שלא להתקוטט עמה כי גם עצרו לא הוי' מתקוטט עמה אם לא ואמר בלבו שיסע למורו הה"ק מו"ה דוד מלעלוב ז"ל לשאלו אותו ע"ז וכאשר בא אליו ושאל אותו והשיב לו בזה הלשון מה תאמר לי אמור לעמך וחשב בזה איזה זמן שיבין פי' הדברים עד אשר מלא בשם הבעש"ט זללה"ה שיש מחשבה דבור מעשה. אחד כנגד אשתו ואחד כנגד בניס ואחד נגד משרתיו וכאשר אדם זוכה לתקן אלה השלשה בחיטות מחשבה דבור מעשה יתהפכו כולם לטובה ואז הבין פי' דברי רבו הקדוש כי הכל תלוי בעלמו. ובזה תבין פי' הכתוב בה תזכרו את ב"י אמור לה"ם להם דייקא שהכל תלוי בהם בכהנים או בלדיקים עובדי ה' בעלמם ובמעשיהם הטובים שאם יזכו או ברכותיהם יעשו רושם וילליחו ויעשו פרי. והג' פסוקים של ברכת כהנים הם נגד אשה, ובניס, ומשרתיו

חוקק ומתאווה להחפץ כל צרכיו ולהיות לבו
בוער כאש לדבק עצמו בו ית' בחפצתו .
אמנם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת .
ור"ל מי שטרח כל היום בעבודת הש"י ואז
כאשר החפץ יכול לכוון בחפצתו ולבדו
בוער כאש בכלות הגפץ ממנו וכמ"ש לבו
ובשרי ירננו אל אל חי . ובאם לאו אינו
יכול לכוון בחפצתו כראוי ומי יאמר זכיתי
לבדי וחף אנכי מפשע . לכן ענה היעוזה
לדבק עצמו בלדיק הדור קודם תלגתו שהוא
בבחי' לב כל ישראל . וזה ולא יהי' בבני
ישראל נגף בגשם בני ישראל אל הקדש כמוכין

בפסוק

והאספסוף אשר בקרבם החמור
תאווה וישבו ויבכו גם בני ישראל
כו' זכרנו את הדגה אשר נאכל במזרים חנם
כו' ועתה נפשינו יבשה כו' . יראה כי משה
רבינו פעל במעשיו הטובים שגם גופו נחלק
והייתה בחי' גשמה וגם פעל זה הבחי' בכל
אורו הדור דור דעה עד אשר נחטט מהם
כח המתאווה אמנם הערב רב התאוו תאווה
שהתאוו להיות להם תאווה [כמדומה שראיתי
באזה ספר פי' זה על התאוו תאווה] וישבו
ויבכו גם בני ישראל ר"ל שפעלו והכניסו דבר
זה גם בבני ישראל באמנם להם הלא טוב
יותר שיהא לאדם תאווה ואעפ"כ ימאס ברע
ויבחר בטוב ויהי' לו זכות יותר . ויאמר"ו מי
יאכילנו בשר ר"ל שמבקשים עליה כפרש"י
ואמרו רק בפיהם מי יאכילנו בשר וכונתם
הי' על תאווה העריות . [כפרש"י לקמן על
למשפחותם] . ע"ד אכלה ומחתה את פיה .
זכרנו את הדגה אשר נאכל במזרים חנם
וכפרש"י בלא מזון ויראה שטענו כיון שגם
עתה אשר אין לנו שום תאווה . וא"כ דומים
אנחנו ממנו כמו במזרים שלא הי' להם
מזון כי גם עתה אין זה בחי' מזון כיון
שאין להם תאווה ונטייה לזר הרע ועתה נפשינו
יבשה בחי' נפש לאשר כי הגפץ משתוקק
לעשות מזון ה' ית' ולשבר תאווה החומר
בכדי שלא יהנה מנהגו דכסופא בעולם
העליון ועתה נפשינו יבשה כמוכן . בלתי אל
האז עינינו . כי המן הוא לחם אכזרים . לחם
מלאכי השרת מזונים בו . אשר לא נחזיקו

מזה

קדושה . להשגיח כי הלדיק מאיר נשמתם לזר
שורה אותם דרכי הש"י ועבודתו . ומכאן
זה נחסיק ג"כ קדושה בהלדיק . ע"ד
הרי זה בא ללמד ונמלא למוד . והנה הלדיק
נקרא פני המטרה . כי הוא חל שהכל פונים
אליו וע"ד פני הדור . והנה אהרן הוא הלדיק
המזלה ומאיר נשמת ישראל ואמר לו הש"י
בהעלותך את הגרו"ם הוא נשמות ישראל אל
מול פני המטרה יראה שידבקו עצמם להלדיק
שנקרא פני המטרה . ואז יאירו שבעת
הגרו"ם יחד היינו נשמת ישראל ונשמת הלדיק .
וגם אפשר הוא שבעה ספירות והשביעי הוא
מלכות ויאירו כולם כאחד . ויעש כן אהרן
אל מול פני המטרה העלה נרותיה . יראה
הגם שפי' ענו מאוד ואעפ"כ עשה כן לקיים
מזון ה' לבד . וזה כאשר נזר ה' את משה .
ולא הי' מחפץ מזה כלל :

בפסוק

ואתנה את הלויים נחונים לאהרן
ולבניו מתוך בני ישראל כו' .
וכפרש"י חמשה פעמים נאמרו בני ישראל
במקרא זה להודיע חובתם שנקבל אכזריותה
כו' . נראה שהש"י הראה לנו בתוה"ק גודל
אהבתו לעמו ישראל כי הלויים אשר הם
העובדי השם הדבקים בהשם ית' הם אינם
גפרדים משאר המון בני ישראל . ואך הם
כמו הלב להגוף לרמ"ם אכזרים ושם"ה
גידים אשר היא נקודה האמצעית בהגוף
ומשפיע החיות לכל הגוף . וזה נחונים לאהרן
ולבניו הם כהני ה' עובדים לשמו ית'
מתוך בני ישראל . מחובותם ומעמדותם
ממש . לעבוד את עבודת בני ישראל עבודתם
הם עבודת בני ישראל ממש ולהם יחשב
כאלו בני ישראל בעצמם הם העובדים כי
המה באחרות גמור ממש ולגוף אחד יחשב
כמו הלב עם הגוף וחשיב כאלו כל אחד
מישראל עומד במשכן ה' לעבוד עבודה ה' .
ולכפר על בני ישראל . כי הם עושים תשובה
בעד כל ישראל כמו הלב שמזכיר על
עוונותיו וכמו שאמרו רחמנא לבא בעי וכו'
נמחל כל אכזרי הגוף . ולא יהי' בבני ישראל
נגף בגשם ב"י אל הקדוש . יראה כי דרך
אדם הנלכד כאשר החמיל להחפץ אז לבו

אמנם משה מרוב ענותנותו לא האמין בעצמו להיות במדרגה זו. לזה אמר האנכי הריני כו'. וכי אנכי במדרגה זו. כי תאמר אלי שאלו כו' על האדמה אשר נשבעתי לאבותיו. מואין לי בשר כו'. יראה כי מבוחר לעיל שאמרו מי יאכילנו בשר. והכונה שגמשה הנקרא מי על שם שאמר מי אנכי כי אלך כו' הוא יאכילנו בשר. אמנם לאד שגמשה ה' רחוק מזה כי גופו ה' מודק מאוד בבחי' נשמה והי' מופשט מכל דג גשמיות להיות לו רצון לזה והי' קשה עליו הדבר וזה שטען משה מאין לו בשר כי יבכו עליו לאמר [שאנכי יאמר לה'] תנה לנו בשר. לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה עלי כי כבד. מה שהם בבחי' כבד הוא מומני החסרון הוא ממני ומאדי יבצר להם השלימות. ואם ככה את עושה לו'. יראה שאם את עושה ככה לשום את משא העם עלי. לי בשביל כבודי. הרגני נא הרגו ר"ל שאני מוחל על כבודי ולמד כי אין מלכות טוענת בתצרתה. לכן הרגני נא ואמות. ושיהי' להם מלך אחר. ואל אראה ברעתי כי הרע שמגיע להגוף ביותר טוע להלב. לזה מתייחס רעהם ח"ו לרעתי כי הרועה נאמן בלדתם לו נר. לאשר הוא בתי' לב. והסכים הקב"ה עמו ואמר לו אספה לי שבעים איש כו' והתילצו שם עמך. כי כיון שנפרדו בני ישראל מבחי' משה היו מוכרחים לרדק אותם במשה אך ע"י אומלטי והוא ע"י שבעים הקונים כי אי אפשר לחבר הגשמיות ברוחניות רק ע"י המומלע הקרוב לשיהם. ואל העם תאמר התקדשו ר"ל כי לאד שגמשו בבחינת משה. ורט להיות להם תאוה ואעפ"כ ימאסו בה כהג"ל. לזה אמר התקדשו. ר"ל שגריך לזה הכנה והזמנה וכולי האי ואולי יזכו לשבר תאות הבהמיות. ואכלתם בשר כי ביותם באזני ה' לאמר מ"י [יראה שגמשה הנקרא מי יאמר ויבקש מהש"י] יאכילנו בשר. כי טוב לנו במצרים. כי המצב אשר לנו כעת. הוא על בחי' שיה' לנו במצרים. ונתן ה' לכ"ס בשר. כי משה כבד ה' מופשט מכל

מזה שום תאוה לגוף. לא כן אם אוכל אדם דברים גשמיים. יתהוו מזה תאות הגוף כמו שנאמר שמנת עבית כו'. והגון כורע גד כו' כעין הבדולח דבר רוחני ואין שייך לתאות הגופני. אמנם באמת תאוה כזה כי מה להם לבא אחר הצורך מלכו של עולם. כי באמת הגם שלא הי' הבחי' זו הג"ל מעגמותם. ולא בכחם ועולם ידם עשו את החיל הזה להיות בבחי' גבוה ורמה כזו שלא ייה' להם בחי' תאוה כלל. ואך כי יד משה עשתה זאת וכמו הגדול וידו החזקה אשר עשה משה לעיני כל ישראל שהעלה אותם לבחינתו הגדולה. אמנם מי יתן והי' לבבם פונים לשמוע בקול משה רבם והיו דברים בו באמת אשר הוא הי' בחי' הדעת ולב כל ישראל וא"כ הכל הולך אחר הלב. וכי הרגל אשר אין בו בחי' תאוה אינו מקבל שכר. וישמע משה את הע"ס כוכה למשפחותיו העם הם הערב רב הם מתשבתם רק לרע כל היום וזכו על עסקי משפחות שנאמר להם ויחר אף ה' מאד"ל. כי השם יתברך יודע תעלומות לבם שכונתם הי' רק לרע ולא כמו שגם הם צפיהם יכזבו לו. באמרים שכונתם הוא לטובה כהג"ל. ובעיני משה רע הי' רק רע ולא מאוד כי חשב אולי כונתם לטוב. [ובאמת כונת הש"י הי' שיהיו כולם בבחינת משה כהג"ל. ואז משה לבס של כל ישראל הי' מביא את ישראל לארץ ולא הי' גלות יותר מבוחר במדרש]:

ויאמר משה למה הרעות לעבדך. במה שאתה עשית אותי להיות עבדך נאמן ביותך להיות עי"ז לב ישראל והורם ומירם. ולמה ל"א מלאתי. יראה כי משה לאד שיה' ענו מאוד מכל אדם אשר על פני האדמה ולא מלא בעצמו שום מעלה ודבר טוב לזה מלא חן בעיני הש"י יותר מכל ישראל כי חן ולמה ל"א מלאתי לאד שלא מלאתי בי שום דבר טוב. חן בעיניך. זאת הי' למליאת חן בעיניך. לשום את משא כל העם הזה עלי. האנכי הריני כו' אם אנכי ילדתיהו. יראה כי באמת לדיק הדור אשר הוא בבחי' לב ישראל כל ישראל הם כמו בניו ממנ.

אכן לא טרע הדבר . וג"כ הי' כילי מאוד מבלי ליתן שום פעם אפילו שזה פרוטה פעם אחד עבר אליו איש המכירו וראה איך שהולך מהשוק עם שק קטן חטים שקנה ללרכי ביתו ופזר ממנו לפני העופות של שכניו . ותמה אותו האיש מאוד ללד שהי' מכירו לאיש כילי וקמץ מאד וכל איש עני וחסר לחם השיב פניו וכלם ולא לה העופות אשר לא בקשו אוכל למו ממנו לקח מלא חפנים חטים ופזר אותם ושאל אותו מה זה המעשה אשר ראיתי והוא לפלא בעיני והשיב לו אחי לפניך אגלה תעלומות לבי . כי אין חוכי כברי כי אנכי גובגב את אשר תמלא ידי . וגם העופות האלה וראי אגוב אותם לעת מנחם לזאת אמרתי אל לבי לפטם אותם מעט מעט עד שיבאו לידי . והנמשל מובן כי כן בכל דור ודור יש לדיק המוכיח לעם ומורה להם דרך ה' לפי בחינת אותו הדור כי היזה"ר מושב תמיד מחשבות ובחשבות עושה מלחמה להפיל כל פעם את בני האדם ברשתו בדברים אחרים כשרואה כשדבר זה לא ישמעו לו פרש רשת לרגלם שילכדם בעבירה אחרת כמו בעו"ה עתה הניח היזה"ר לאחינו ב"י שילכו לבהמ"ד ללמוד ולעשות מצוות ועוד עוזר אותם לזה אמנם אח"כ לוכד אותם במלודתו בעבירה אחרת כמו חילול שבת או לילך בערכאות . או לה"י וידוע דברית המעור הוא מכוון נגד ברית הלשון והסומר ברית הלשון ניטול מפסג ברית המעור וכל המצוות שאדם עושה בעור שלא חקן הדברית הלשון והדברית המעור מוסיפים עוד כח לקליפה ר"ל ויונקים מהחיות של המצוות [עיין במבשר דק פרכת בהעלותך] וגם שבת נקרא אות ברית ולכן לפי בחינת אותו הדור הקב"ה מעמיד לדיק הדור אשר לדיק הגדול לא הי' עולה על דעתו להוכיח אותם על דברים כאלה ומוכרת לזה לדיק בבחי' קטנה כיפתח נגד שמואל אשר ידע גם מזה להזיל אותם . ואפשר זה הי' ג"כ כונת משה והקב"ה הסכים על ידו והוסיף לו שבעים איש מוקני ישראל ע"ד כוונה הנ"ל :

ותדבר מרים ואהרן במשה . עיין בערבי תל

לד גשמיות מכת עבודתו הטוהרה . רק ונתן ה' לנ"ס בשר ואכלתם . יראה שלא תוכלו לנגח את התורה רק ואכלתם . לא יום אחד ע"ד המבואר בעקידה שיש שאפילו יום אחד לא יאכלו ע"ש . ולדרכנו הכונה שאפילו יום אחד לא יאכלו בטובה רצויה לא לשם תאוה רק בלתי לה' לבדו . לעבוד ככת ההוא הש"י . או לחקן הנגיטות כטודע . ולא יומים . ר"ל יום שלא יאכלו בטובה הנ"ל ב' ימים כו' . עד חודש ימים . ור"ל היותר טוב מהם . לא יוכל לאכול בטובה עכ"פ רק עד חודש ימים ולא יותר . יען כי מאסתם א"ת ה' . כי הממאס בהלדיו ובדרכיו כאלו ממאס בה' כי הדיק הוא מרכבה להשכינה . וגם כי א"ת ה' לרבות ת"ח . כמבואר בגמרא על את ה' אלהיך תירא . ותבטו לפניו לאמר למה ז"ה ילאנו מומרים . ר"ל למה בעבור משה שנקרא זה כמ"ש כי זה משה האיש . כדי שהוא יהי' רועה ישראל ילאנו מומרים . ויאמר משה שם מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבם . יראה כיון ששמע משה משפטם חשב ענה לטעון עבדו מרוב אהבתם לתפוס בקנה השני . אולי בזה יעביר החמה . ואמר שם מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבם . אשר ניטלו בזכותי מיאור כמבואר במדרש וא"כ אם האמת הוא אשר אנכי בקרבם כהלכ להגוף ואני בחי' לב לכל ישראל . ואחרי אמרת בשר אתן לה"ם . בלעדי ומה נתינה הוא זו אם חסר מהם הלכ הלא הכל הולך אחר הלכ כי זה הוא עיקר החיות לכל האברים . הלאין ובקר ישחט להם ומנחם להם אם את כל דגי הים יאסף להם ומנחם להם ר"ל מכל הלאין והבקר ומכל דגי הים לא יגיע להם מאומה כי אם איין לבס בקרבם כלא יחשב הכל . ויאמר ה' אל משה כפירש"י ע"ש . ומתורן בזה הרבה תמיהות ועיין בבעל העקידה :

וא אפשר לומר בטובת השבעים איש . ויובן בזה המדרש יפתח בדורו כשמואל בדורו אלו הי' שמואל בדורו של יפתח לא הי' גבר כ"כ לטובת ישראל כיפתח . ולריך להבין זה ויובן על פי משל לבעה"ב אחד שהי' בעיר בכבוד והי' הולך תמיד בשוק לגבש מה שימנח

נחל מנודל אהבת ישראל שזיה בהם בעסק זה .
 כי אִתּוֹ חוֹל דֹּר המדבר אין להם חלק לעוֹלָם ב. ע"ש כוונתו. ללד כי משה היה רבם אשר ה' למעלה מהטבע ובעל ממנו כל החיות . ועי' נלקח גם מהם הבחירה ע"ש בדבריו עמוקים . וממלא לפי דבריו לפעמים נכון הדבר לפי האדם להיות רבם בהלדק קטן לא בהלדק אשר הוא במדרגה גדולה מאוד אשר אינו לערכו להיות רבו . וזהו היה טענת מרים ואהרן הלא גם בנו דבר כו' והבן ע"ש : **וייעקב** משה אל ה' לאמר . [מלת לאמר לבאורה שפת יתר] אל נא רפא נא לה [נא השני לבאורה מיותר] ואפשר לומר ע"ד ששמעתי מאדמו"ר הה"ק המגיד מקאזניץ זללה"ה . כי פעם אחד היה בנו הה"ק הלדק מו' משה זללה"ה נפל למשכב והיה מסוכן . ואמר אביו המגיד זל"ל . ללד כי הוא טובע בדבר . בוש יבוש לבקש רחמים עבור בנו . כי לטובת עצמו הוא דורש . [עיין לעיל פרשת פא' מה שהבאתי בשם הרב הלדק מו' אברהם משה זל"ל ותבין דבריו] . ואח"כ אמר שמאל עשה ליה לבקש רחמים על כל חולי בני ישראל ולהמליך ה"י על כל רפואות בני אדם . ובכללם ימשך רפואה לחולי בנו הקדוש . כן נוכל לומר כאן כאשר בקש אהרן ממשה לבקש רחמים עבור מרים אחותם . היה משה בוש ללד שהיתה אחותו והיה טובע בדבר . ושם עשה ה"י לבקש רחמים על כל חולי בני ישראל . ולכלול אותה ג"כ בחפלת הרבים . וזה ויעקב משה אל ה' לאמר . הלעקה היתה לאמר אל נא רפא . לכל חולי בני ישראל . נא לה . פי' וכלל ג"כ בחפלתו נא לה . שגם מרים אחותו תתפא ואין לך דבר שאין רמזה באורייתא :

עוד

על פסוק בהעלותך את הנרות אל מל פני המנורה יאירו שבעת הנרות . על דרך הני"ל . ואין מדרש בלא חידוש . על פי המדרש הני"ל נרי בידך ונך בידו . מבואר שגם ישראל נקרא נר וג"כ תורה ומצות . ואמר משה לאהרן שהוא לדיק הדור המעלה נשמות ישראל ע"י תורה ומצות . ואמר לו בהעלותך את הנרות הם נשמות ישראל . אל

מול פני המנורה יאירו כו' . יראה שיזרו אותם שידבקו עצמם בו ויבטלו עצמם נגדו בהכנעה רבה . ואז יוכל להשפיע להם ולהאיר את נשמתם . וללד כי אהרן היה רודף שלום . והיה מקורב עם כל אחד מישראל . כמבואר במדרש . ולכן לא היה אימתו מועלת עליהם . ולכן היה לדיק לזרז אותו על כך . להגביה לבו ביראת ה' נדרם להיות להם הכנעה וביטול נגדו . וזהו אל מול פני המנורה . הוא הלדק שנקרא פני המנורה . או י"ל שזה מרומז על כל אחד מישראל הרואה לקרב אל הקדש פנימה . ולעשר נפשו בלימוד התורה והמצוות הנקראים נר . וזהו בהעלותך את הנרות . כשתחלה להיות עליה לנשמתה שנקרא נר . וגם להתורה והמצוות שיהי' עולה לרצון לפני ה"י ויהיה פרתה לעילא . אל מול פני המנורה יאירו . ר"ל שידבקו עצמם בלדק הדור שנקרא פני המנורה . ועל ידו יהיה להם ולתורמם עלי' . וגם הם יאירו בו ויהי' מועלת גדול גם לנשמת הלדק . וזה יאירו שבעת הנרות כי הלדק הדור עם הגלויים אליו החוסים בללו הם בדמיון לשבע המדות הידועים . והשביעי הוא נגד הלדק אשר על ידו יחוקקו כל המדות . וכן הם בדמיון לששת ימי המעשה עם יום השביעי שבת קודש המשפיע להם . וג"כ לדיק בכל ששת ימי המעשה לקדש עצמו להיות כלי מוכן לקבל קדושת השבת . כמו שאמר מחד בשבתא לשבתא . ומי שערך בע"ש יאכל בשבת נמצא על ידי שניהם יחד יגמור הקדושה . וגעשה רצונו ית' . כן הלדק נתעלה בקדושה ע"י תלמידיו . ותלמידיו נתעלו על ידו . ועי' שניהם יחד נגמר קדושתם . וזה עשה הישועה לאדם הרואה לנשמת אל הקודש בתורה ותפלה ולעשר את נשמתו . יאיר בכל עם לפניו זרע רבו . ובפרט בעת התפלה ולימוד תורה . וזה מביא האלה בנפשו . וזהו אל מול פני המנורה . ועי' יאירו שבעת הנרות . שניהם יחד כהני"ל :

אין יאמר דהנה יש לדיק הדור המהנים עם תלמידיהם באהבה וזכה ומקריבים אותם ומראים להם פנים שוחקת וזוהו הדריך מקריבין

הלא היה גזירת הש"י ועבדו ועמו אותם .
 אמנם כי המלרים היו חוטאים בלא"ה והיו
 ראויים לעונש . וכמו שמעתי ממורי
 הדבש"ט דן אנכי כבר הוא נדון וע"ש .
 ולכך הפך לבס לשנוא עמו . כדי שלא יהיה
 להם דבקות עם עמו ישראל [כאשר היה
 בימי יוסף] ואז יכול העונש לחול עליהם
 עכ"ל בקיצור . נמצא יסוד מוסד להליל עלמו
 מכל רע . ונגע לא יקרב בזהלו . ועומתיו
 לא ילכדו . לשלם לו כמפעלו . הוא אך ע"י
 דבקותו בלדיק הדור . והנה מלינו ביעקב
 חביו אעפ"י שהבטיח לו הש"י ושמרתך
 בכל אשר תלך . אמר קטנתי מכל החסדים
 בו . ופרש"י שרא שמה מהבטחתני
 נתלכלכתי בחטא ויגרום לי ח"ו להמסר ביד
 עשו . וכמו כן טובל לומר כאן אחר אשר חטאו
 ישראל . היו יראים פן יגרום החטא . לזאת
 שלחו מרגלים שירגלו את הארץ . ושילבו
 בדרך טבע העולם . כי אולי ללד שגרם החטא
 אינם עוד הראוי להם שיהיה כבוש הארץ
 ע"י ניסים היוצאים מגדר טבע העולם .
 וגדך בדרך כל הארץ יעזור השם אותם . לכן
 שלחו מרגלים נשיחי ישראל ובאותו שעה
 כשרים היו והם היו שלוחי ישראל הדיקים
 ושלוחי משה . ושלוחו של אדם כמותו . ומש
 משה כי ודאי לא יאונה להם כל און כאשר
 ילכו בכחו הגדול . ובנה כל הדיקי ישראל
 ששלחו מאתם . ויהיה לבס דבקים באות
 עם משה וכל ישראל . אמנם הם קלקלו
 השורה . וכבוד עמם הם דורשים . ללד
 שהיו יראים שבא"י לא יהיו נשיאים כאמרם
 ז"ל . ולא היו בטלים למשה . ולכן אירע
 להם מה שאירע . ומה שכתוב וישלח אותם
 משה עפ"י ה' . יובן עפ"י אמרם ז"ל . שכינה
 היתה מדברת מתוך גרונו של משה :

ועיין

בספר הקדוש מאור ושמש . כי הש"י
 היה שנה לך אנשים . סתם אנשים
 הם שנים . הם יהושע וכלב . אמנם אח"כ
 באו ישראלן שישלחו איש איש משבט . כמו
 שנאמר ותקרבון אלי כולכם [ופרש"י כולם
 בערבוביא] לאמר נשלחה אנשים לפנינו .
 וזה לא היה מה' . וזה שפי' רש"י איני איני
 מזה

מקרבין את לבם לאביהם שבשמים . וזה ה'י'
 בחינת אהרן . רודף שלום ואוהב את הבריות .
 וכמ"ס בשלום ובנישור הלך ורבים השיב
 מעון . והם בבחי' שושבינא דמטרותא . לזה
 נלעוה אהרן לפי בחינתו בהעלותך את הנרות .
 הם נשמוח ישראל כנ"ל . יאירו שבעת הנרות .
 יחד הוא והם בלוחות אחד . אמנם יש ג"כ
 לדיקי הדור מנהלי עדת ישרון . אשר מטילים
 אימה על הצבור לשם שמים . ואין דעתם
 מעורבת עם הבריות . ואינם מקרבין את
 תלמידיהם . והם בבחי' שושבינא דמלכא . וזה
 בחי' משה שנאמר ומשה יקח את האהל ונטה
 לו מחוץ למחנה כו' . כי ללד בחינתו לא היה
 יכול להתערב עמו בין הבריות :

פרשת שלח

שלח לך אנשים . ופרש"י לדעתך איני
 איני מזה לך אם חרצה שלח .
 לכאורה הלא אחר כך כתיב וישלח אותם
 משה על פי ה' [ופרש"י שם ידוע] . וגם
 הענין שלוח מרגלים נפלאת היא בעינינו .
 וכי היו לריקים לידע מוצאיהם ומוצאיהם
 ומסתרים של כנענים . ובתחבולת יעשו
 מלחמה עמהם לכבוש אותם עפ"י דרך טבע
 העולם . וכי ככל הגוים בית ישראל המה .
 הלא ה' ילחם לכם ולא בכחם ועושר ידם
 עשו את החיל הזה . ועיין בצעה"ק . וגם אחר
 כ"ז שלח יהושע מרגלים פנחס וכלב ונרדף
 להבין מה זה ועל מה זה . ואפשר לומר
 בעזה"י עפ"י מה דאיתא בספר הקדוש
 חולדות יעקב יוסף בפרשה זו . ח"ל והעולה
 מזה כי המדבק עמו בת"ח הדיקי כאילו
 דבק בו ית' . ואז אין קום עונש יכול לחול
 עליו . וכמו שכתב הרב היעב"ץ ביאור
 המשנה המופנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב
 בנפשו על כי אין אלהי בקרבי מלאונו
 כו' ח"כ אם האדם חוטא ח"ו וראוי לעונש .
 אז הש"י הפך לבו לשנוא עמו בכדי שיכול
 לחול עליו עונשו המגיע לו על חטאו .
 ובזה יובן ומתורן קושיית הרמב"ם שהקשה
 למה נענשו מלרים על שעבדו את ישראל .

ומאכלים שמה המה טובים ועמים לעבול.
לאדם הזה קשה לו לקבוע דירתו במדינות
אחרים אשר אינם במצו השנה. והמה קרים
ביותר או חמים ביותר, כי לא יוכל לסבול
שמה שינוי ורוע האויר בפרט המאכלים אשר
אינם לפי טבעו. ולכן משה רבינו ע"ה מרוב
קדושתו ורוחניותו. אשר גם גופו נהיה
לכחי' רוחני. ועלה לשמים. לא ה' באפשרי
לעלות 'לארץ כנען אז אשר טמאו יושבי כנען
ברוע מעלליהם וברועבתם אשר עשו את
הארץ. ולכן אמר לו הש"י ומות בהר אשר
אתה עולה כי בכלאן יהיה עלייך. ולא
בבואך לארץ. ולזה ג"כ לא נכנס המקדש
מיד בבואם לארץ והוא ג"כ לנעם זה. כי
לד ש'האך היתה עוד לא מטהרה מטהמת
אנשי כנען ואמורי לא ה' עוד מהרואי
להיות מקדש ה' בחוכה. כי לא היתה הארץ
יכולה לסבול קדושת מקדש ה' ודין היה לרדף
בשש ד' מאות ושמונים שנה. עד אשר מעט
מעט נטהרו ונתקדש' הארץ ע"י יהושע
והזקנים שהאריכו ימים אשר יהושע ודוד ודור
ושופטיו ושמואל אשר שקול כנגד משה ואהרן
ושאלו בחיר ה'. ודוד משיח ה' אשר עלה
בלבו לבנות את בית ה' אשר לו הש"י.
אך אתה לא תבנה הבית הזה. אשר ילא
ממציך הוא יבנה הבית. כי עוד לא היתה
דאי הארץ לבנין המקדש הזה. עד צמי
שלמה אז נגמר קדושת הארץ ע"י תורה
וזאת צני ישראל הלדקים אשר היו במשך
הזמן ההוא מיילאת מלרים עד עתה. והנה
מדרכ טבע בני האדם איש אשר מזגו רך
ובפרט מי אשר הוא מחלופי הראות כאשר
הולך בחוק בעת להרים אשר השמש הוא
בחוקפו ובגבורתו אז נטה ממעל לראשו
משך המדביל [הנקרא פראסל] להגן מהכאת
חום השמש על ראשו. וכי יאמר האדם
אשר החסרון הוא מהשמש כי ודאי השמש
הוא אך לטוב כי רב טוב יולמת ממנו על
פני תבל ומלרו לא יכלר כל טוב ואך הוא
מפאת המקבל אשר הוא אינו יכול לקבל
ולסבול רב אורה. כן היה פני משה כפני
תמה. אשר אור פני קדושתו מציק וזרת
כשמש

מטה לך. ר"ל לשלוח י"צ מרגלים. ואם
תרצה שלח. ומשה היה מוכרח לזה. שלא
יקנאו זה בזה. ויהיה מחלוקת מאיזה מן
השבטים יהיו המרגלים:

ועיין

בספר הג"ל שמביא מהבני האר"י
ז"ל שמה שאמר יוסף לאחיו
מרגלים אתם. כי נשמת השבטים הקדושים
היו בסוד עבור נשמה במרגלים שלח משה.
וע"ש בכתבי האר"י כי יש לדיקים בעולם
שנשמתם גבוהים ורמים מאוד. אך ירם
גדול מאוד מהם. ולא יכלו לעמוד נגדו.
אמנם ע"י דבוקתם בלדיק הדור. ימלאו
עזר לכבוש ירם. ולפעמים הלדיק הדור ימשך
להם איזה נשמה קדושה בסוד העבור. וטובים
השנים מאחד ואיש את רעהו יעזרו. וזה
ישיגו מבוקשם להכניע ירם הרע.
והנשמה אשר היא בסוד העבור. הוא לו
לעזר ולהעיל לטוב לו ולא לרע ח"ו. כי
מיד פרחת ממנו שלא יגיע לה פגם חם
ושלום. והנה כלא אפשר לומר כן כי
משה המשיך להם נשמות השבטים הקדושים
להיות להם לסייע ועזר לטוב להם. וזה
בכדי שלח לך. כמובן:

וידיע

כן טון וכלב בן יפונה חיו מן
האנשים ההם בו. ירלו שקבלו
החיות מן המרגלים. ועיין פרש"י. ועיין
בערבי נחל מענין שבת ולדקה ותמלא נחת
בדבריו הקדושים המטהרים הנפש:

מבואר

בספר הקדוש מגלה עמוקות
פרשה זו. וז"ל וישלח אותם
משה ס"ת חמ"ה. על פי ה' ר"ל שגינו זה
השלימות ה' להודיע שמה הוא סוד פני
תמה. ואינו כדאי שיכנס בה משה רבינו.
וז"ש על פי ה' כמו שהשיב הקב"ה למרים
ולאהרן. שזה כוננו שלא יבא משה לארץ
ישראל למעלתו ולא לגריעתו. וז"ש שלח לך
שזה היה עבור משה לידע אם יש בה עץ
החיים אם אין עכ"ל. להבין דברי קדשו ע"פ
פשוט נראה כי זה נראה לעין כי דרך טבע
האדם אשר מזגו וטבעו רך ומעונ. ונתגדל
מעוררו במדינה זך האויר ובמצו שיה. לא
קר ולא חם. והוא ממוג בדרך המנוע.

הצנה שבאמת הם מוציאים ויודעים בטוב את ה' ועובדים אותו והם בעלי מדות טובות כמו שאמרו המרגלים. ולכן כי אחת ה' בקרב העם הזה ר"ל העם הכנענים. אשר עין בעין נראה אחת ה' יראה אחר עין בעין נראה לעיני יושבי כנען כי אחת ה' והם רואים בעין שכלם ויודעים רכושם ועובדים אותו. וענגך עומד עליהם יראה ענגך הוא ההגנה להצילם מכל רע וגם השפעת הטוב וההצלחה עומד עליהם על יושבי כנען. ובעמוד ענן אחת הולך לפנייהם ובעמוד אש כו' ג"כ ע"ד זה והכוונה על ההשגחה הפרטיות אשר אחת משניות עליהם לכל לרכיבה כי המה לדיקים כהג' והאמת כו' ואמרו הגוים אשר שמעו שמעך לאמר יראה שיאמרו כי כונתך ביציאת בני' מחללים בכדי לאמר מבלתי יכולת כו' ר"ל בכדי שיוודע ליושבי תבל כי אך יושבי כנען הם ישרים בעיני ה' ובלתי יכולת להציאם אל ארצם כי הם עושים רעין יולדים. ועתה יגדל נא כח אדני כו' שלא יחולל ח"ו שמך הגדול שלא ילמדו כל יושבי תבל ממעשיהם של יושבי כנען המקולקלים והמחועבים. ואך יתקדש שמך הגדול ב"כ :

בפסוק וי' יגור אתכם גר. או אשר בתוכם כו'. לכאורה הם דברים כפולים וגרלה ע"ד רמז שיגיד הכתוב מוסר השכל והוא ע"ד המבואר בצניעות עולם פרק ה' וז"ל כל אשר יאוו הם יקחי חלקם וככלב יחידתי. בירכתיים ירכם יחידה היא והיא מתנכרה יראה כנכרי וכגר. כי דרך התורה היא להיות הגוף כגר בארץ נכריה כמ"ש כי גרים אנחנו ולהיות הנפש כבעל הבית וחושב ולמשול על הגוף אמנם בעוונותיו הרבים אנו מהפכים השורה להיות הגוף כבעה"ב וחושב והגשמה כגר וזהו או אשר בתוכם ירנה הגירות תהיה בתוכם כ"א מישראל בהגשמות אשר הם בפוכיותם ובפנימיותם. לדורותיהם יראה שאמרו שקר ראו מאבותם ואוחזין מעשה אבותיהם בידיהם ועשה אשה ריח ניחות לה' ר"ל כשעלה בלבם לשוב בתשובה ולעשות רעיו ית' להיות לו לריח ניחות כאשר תעשו כן יעשה ר"ל

שמום בלזרים ולא היה ארץ כנען באפשרי להכבול אז את אור קדושתו. כי רב הוא. והנה באמת היה קשה הדבר מאוד בעיני הש"י מבלי למלאות רעון אהובו עבדו נאמן ביתו מבלי להיות מבאי הארץ. [וכמו שמתנו במדרש וזאת הברכה במיתת משה שלא היה עד אשר חפץ בעלמו במיתתו]. כי הוא רעון יראיו יעשה. לזה אמר לו הש"י שלא כך ופרש"י לדעתך ור"ל ע"י שליחות הזה בין הבין בדעתך שאי אפשר לך להיות מבאי הארץ. וזה אפשר מרומז בדברי קדשו של רש"י אזי איני מזהיר לך. יראה להיות מבאי הארץ. אם תראה להיות מבאי הארץ שלא ור"ל אז תחודע לך כי האדק אתי. וגם דעתך ורעונך תסכים עמי. כי באותו שעה כשרים היו. כמו שפ' רש"י אגש"ט לדיקים כו' והי' להם נשמות השבטים הקדושים בסוד העבור. וכמו ששמעתי ג"כ ממורי הקדוש מפרשיסח"ז"ל שאמר בשבת בתוך דבריו הקדושים המורגלים האדירים ועכ"ל בבואם לארץ תתקלקלו מזה הבין משה שהארץ אין מהראוי לו. ובזה יובן. כי בכל דבר יש איזה דר טוב כי מאתי לא תלא רע ולכן נחום איש גם זו על כל דבר אמר גם זו לטובה. ואיזה דר טוב נלמח מעיני מרגלים אמנם לפי הג"ל יובן כי היה לטובה משה. שסכים לדעת הקב"ה ושלא יהיה חפץ עוד לעלות לארץ ישראל. וזהו שלא לך לדעתך ולטובתך :

בפסוק ויאמר משה אל ה' ושמעו מזרים כי העלית בכחך את העם הזה מקרבך עד ועתה יגדל נא כח אדני כו'. אפשר לפרש ע"ד המבואר בבעל העקידה ע"פ וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות. ור"ל שהמרגלים טענו שיושבי הארץ הם לדיקים ואנשי מדות טובות ע"ש. ובזה נוכל לבאר גם הפסוקים האלה כי משה רבינו טען והמליץ עבור ישראל ושמעו מזרים כי העלית בכחך יראה כמו אב שרואה להיטיב לבנו אשר מרד והכעיס את אביו ולרץ להתגבר על כעסו בכה ולהיטיב לו. ואמרו אל יושב הארץ הזאת. הם אנשי כנען. שמעו כי אחת ה' בקרב העם הזה יראה שיאמרו על יושבי כנען שמעו לשון

כמבואר בזה"ק תרי"ג מאות הם תרי"ג עינין
וכתבתי לעלי בשם הה"ק היהודי ו"ל שכחש
אדם מקיים המלות אז נחודע לו איך שהמלות
היו עמות גדולות לבא ולהגיע לעסק המצוק
ולתכלית הגרלה והוא לענ"ל שזכה האדם
להיות קדוש לאלהיו ולהיות דבוק בחי החיים
א"ס ב"ה. ואם אמור יאמר האדם האריך
אפשר אדם יסודו מעפר ומלא עון יגיע למדרגה
גדולה כזו. ע"ל אמר הכתוב אני ה' אלהיכם
אשר הולאתי אתכם מארץ מצרים ערות
הארץ מלאה גילולים ממ"ט שערי טומאה.
להיות לכם לאלהים להכניסם תחת כנפי
השכינה. או יאמר כי פן ואולי יאמר האדם.
וכי אפשר לבא למדרגה זו. להיות קדוש
לאלהיו הלא רחיים על זווארו ודאגת פרנסת
אשמו ובניו מונעים אותו מלבא לבחי' זו.
לזה אמר אני ה' אלהיכם אשר הולאתי
אתכם מארץ מצרים מכל הצרות ושעבוד. [וכל
המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול
ד"א] להיות לב"ס לאלהים ומלאם לכם הוא
לשון רבים כי עיקר הוא להיות דבוק לכלל
ישראל כי אחיות ישראל נוערין יש ששים
רבוא אחיות לתורה כמדע ואורייתא וקוב"ה
וישראל חד ולכן אם הוא דבק לכל ישראל
אז הוא דבק להקב"ה ולתורתו ואז הוא
לו לאלהים כי לא יכול אדם לבא למדרגה
אמיתית בעבודת הש"י רק ע"י התחברות
ואהבת ישראל. יעזרנו ה' מהרה לבא למדרגה
זו אמן :

מהעתק אחר דברים הנ"ל. ואין מדרש בלא חידוש.

לידי מעשה וכן אם יבא האדם לידי הרהור
עבירה ח"ו ולחיצה תאווה רעה ר"ל יביט
בהצליח ויגל כי כמו שכתב ראות העין מושך
הלץ לרע ח"ו כמו שאמרו עין רואה והלץ
חומר כמו כן גילה לנו חורחנו הק'. בהצטו
בעיניו אל מלות ציית. ימשוך הלץ לקדושת
הש"י כי כח דהתירא עדיף ומדה טובה
מרובה והבא לטהר מסייעין לו וזה שמצונו
במנחות פרק ה' עובדא דתלמיד אחד עם
הזונה אשר בהצטו אל הציית נדמו לו כד'
עדים

ר"ל הצטו הכתוב כי כאשר מעשה הצדיקים
הוא לו יתב' לנח"ר שאמר ונעשה רטנו.
כן ממש יעשה הצ"ח במעשים הטובים שלו
ויהיה לו לרצון לפני השם יתבדך כי גדול כח
התשובה ובמקום שצ"ח עומדים אין צדיקים
גמורים יכולים לעמוד. וכמ"ס שלום לרחוק
ולקרוב. ברישא לרחוק והדר לקרוב :

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו
להם ציית כו'. ציית הוא כמו
מליץ מן החרכים לשין הצטו וראי' והוא
כאדם המואב את המלך עושה לעצמו תורת
המלך מאייר בעצמו. כדי שיהא רואה ומביט
בכל עת שלא יסור אהבת המלך מלבו תמיד
ויהי' ג"כ איתמו מוטלת עליו כן צוה לנו
הש"י מלות ציית העולה תרי"ג ושהיא שקילה
כנגד כל מלות התורה וקב"ה ואורייתא חד.
ולכן מלות הצטו וראי' בציית הוא כמו
המביט בלוח המלך. וגילה לנו הש"י סוד
גדול להגלל מרשח תאוות היצר כאשר בא
לאדם לחיצה תאוה יביט בציית כנפי בגדו.
וסר מעליו תאוות היצר. וכמעשה בתלמיד
אחד עם הזונה במנחות פרק ה' אשר נגזל
מהעבירה ע"י הציית. וזהו וראיתם אותו
וזכרתם את כל מלות ה' ע"י ראי' במראה
זו יקיים כל מלות ה' כי זכירה מביא לידי
מעשה וזהו ועשיתם אותם. ולא תחורו
אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. ע"י מלות זו
חילולו משני סרטורי עבירה כהג"ל ועשיתם
את כל מלותיו וע"י והייתם קדושים לאלהיכם

הנה בפסוקי מקראי קדש אלה. מבואר
כח וסגולה מלות ציית אשר ע"י
מלה זו יזכה לקיים כל המלות עשה ושיזכה
להיות סוד מרע להיגלל מחלואת רעות ולאדם
אשר כבר נכשל בעשיית רע ע"י מלות ציית
ישג' להיות מהשבים אליו ית' ולהיות קדוש
לאלהיו. ואם ירצה אדם לעשות מלות המנחות
ויש לו לחיצה מניעה יסתכל בהצליח ויזכה
לעשותה וזהו וראיתם אותו וזכרתם את כל
מלות ה' ועשיתם אותם. כי זכירה מביא

ויהיו אח"כ לדיקים ומנהיגים וע"ז וחטאים אליך ישובו כי הם ידברו אל לבם הרי גם אנחנו היינו כמוכם והדביתו לפשוט ועשה ראו בלילה בח' ומדריגה אנחנו עומדים היום לכן גם אחס אל תייאשו עצמיכם כי לא נופל אחס ממנו ואין לך דבר שעמוד בפני התשובה. ועיין בזה"ק פרשת תרומה גזל מעלת המכה לחייבא שמכריזין בדיקע שיבאו להעיד על איש אשר עשה נפשות וכה לחייבא. וגדול יותר ממלות דקה. שזה לגוף וזה לנשמה. ואשלים חיון לנפשו וגורם להם להיות להם קיום בעולם וגמול ביד המכה שבעים מפסחין דכל גמול דקצ"ה בהן והס"י מצרך אותו בכל הברכות שדרך לאברהם אבינו יראה והי' ברכה שהברכות מסורת בידו כי גדול הגשיר רבים משון וכל המלות שהם עושים על שמו יחשב. וזה ועשיתם את כל מצותי ויזהר לבחי' והייתם קדושים לאלהיכם. יצאנו ה"י מהרה לזה ברוב רחמיו וחסדיו אמר :

פרשת קרח

בפסוק וסנו בהן אש בו' רב לכם בני לוי. פרש"י וקרח שפקח הי' מה ראה לשנות זה עינו הטעמו ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו שמואל בו' ולא ראה יפה בו'. להבין אש זכה כ"כ לראות למה לא ראה יפה. ושמעתי בשם ה"ק המגיד מקאזניץ ז"ל שאמר עפ"י אמרם ז"ל אין ממנין פרנס על הצבור אלא"כ קופה של שרשים תלוין בו וקרח הי' בלי שום שמץ לזה אלא לו להיות כה"ג. אמנם טעה שראה בזה"ק שמואל יאל ממנו ששקול כנגד משה ואהרן וב"ד משמורות בו' ולא הי' גם בהם שום שמץ ואעפ"כ עלו לגדולה אבל לא ראה יפה כי דברי חכמים ז"ל אמת והם כבר הי' בהם לזר שאבי אביהם הי' קרח ודפח"ח. ולי נראה עפ"י דברי בעל העקידה על פסוק האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקוץ. ע"ש שהקשה הלא כל ישראל כגוף זה לזה וסיריך כי באמת כל ישראל כגוף אחד

עדים וניזול מהעצירה. וזהו ולא תחירו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. ע"י וראיתם אותו וזכרתם. לא תחורו עוד אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. משני סרוריו עצירה העין רואה והלב חומד ונתבטל מכם התאוות הרעות. גם עוד יש סגולה במלה זו הגם שכבר נכשל בעצירה ח"ו המלה זו יסייע לו לתשובה שלימה מאהבה עד שהזדונות יתהפכו לזכיות. וזהו אשר אחס זונים אחריהם. יראה שאם ח"ו כבר אחס זונים אחריהם אז למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי ע"י מלות זיית תזכו לעשות תשובה מאהבה עד שזפעם אחת עשיתם כל המלות. כי הזדונות נעשו זכיות א"כ הרי עשה הרבה מלות בפעם אחת. ולזה במקום שבע"ת עומדין אין לדיקים גמורים יכולין לעמוד כי לדיק גמור א"א לי לעשות כ"כ מלות בפ"א כמו הבע"ת אשר בפ"א נהווה לו מלות הרבה. והייתם קדושים לאלהיכם בו' ר"ל וכי תאמר בלבבך האידך אפשר מי שחטא והרבה לפשוט יעשה בחי' קדוש לאלהיו לזה נאמר אג"י אלהיכם אשר הולאתי אתכם מאדן מלרים מקום עומאה והיו אז צמ"ט שערי עומאה וברגע אחד נעשו קדושים. וכמבואר במדרש משכו וקחו לכם לאן משכו מע"ז וקחו לכם לאן של מלה הקרבן פסח אשר נאמר בו כל בן נכר לא יאכל בו. הרי לך כח התשובה שמקודם היו עובדי ע"ז בחי' בן נכר ומיד נעשו קדושים לאלהים. אג"י אלהיכם כי גדול כח התשובה שמהפך מדת הדין למדת הרחמים. או יאמר ועשיתם את כל מצותי שע"י מלות זיית יתהפך לבבו לקוב ולהיות מהשכים אליו כהנ"ל וממנו ילמדו כל בני אדם לעשות תשובה ולהיות בור מרע ועשה טוב. וא"כ בל המלות שיעשו יחשב כאלו הוא העושה כיון שהוא הגורם והמביא להם לעשייתן וכמו ששמעתי ממורי מפרשים א"ל בשם אביו על פסוק אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו יראה כי דואג ואחיותופל רחוק מאוד איש החוטא נגדו ית'. וכמו שאמרו על דוד הבא על א"א מיתתו במה אבל דהמע"ה אמר אלמדה פושעים דרכיך יראה שאני אלמים שיעשו תשובה

גלגול קין ה' ג"כ שורש מחלקותו ממך מקנאה כמו שפרש"י נתקנא על נשיאותו של אליעזר בן עזיאל . ועי"ז נאבדו מתוך הקהל הם וכל אשר להם כי הקנאה והתאוה והכבוד מוליאים את האדם מן העולם . והנה מתחלה נתגלגל קין בהמארי והרגו משה וצוה התחיל התיקון של קין אשר הרג את הבל . ואח"כ נתגלגל ביתרו והי' זה תיקונו אשר מתחלה כפר בהשגחה ואמר לא ידעתי ועתה אומר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם והאמין בהשגחה פרטיות . אמנם זה ה' תיקונו אך על חטאו שהרג את הבל ועל אשר כפר בהשגחה אמנם על החטא של דם זרעיותיו של הבל כמו שכתב"י בבראשית קול דמי אחיך זועקים כו' דמו ודם זרעיותיו נתגלגל בקרח אשר עי' מחלקותו נאבדו גם זרעו . ושמעתי ממורי ז"ל מפרשיס"ח שבכל דור יש נשמת משה ונשמת קרח החולק עליו ואם יש נשמת משה יש צוה הכנעה נגד הליך נשמת משה יש צוה תיקון לקרח ואם יש לאדם לער גידול צניס ר"ל סגולה לזה לזהר ממחלוקת ולהיות רודף שלום ולהיות מן הגעגגין ואינם עולגין וצוה שב ורפא לו . כי אולי הוא מגלוי קין ומעדת קרח לכן יש לו לער גידול צניס ר"ל לזה יזהר להיות רודף שלום לתקן חטא קרח וגם יזהר מקנאה איש מרעהו כי שורש חטאם ה' מוד קנאה . לזה שורש עבודת השם להרחיק עצמו מאוד מאוד מקנאה כי עי' קנאה נלחם תאוה וכבוד . ושורש אמונת השם הוא שהבורא ית' הוא בעל היכולת ומשגיח בהשגחה פרטיות על כל הכרואים . וזו ומפרנס מקרני ראם עד ביצי כנים . ונותן לכל אחד לרבו וכל אדם מה שיש לו הוא מה שראוי לו . ואם ה' ראוי לו יותר . ודאי ה' נותן לו הש"י יותר . ואין אדם גועגוע בנזקן לחבירו אפילו כמלא נימא . ואין מקום לקנאה כלל . ולכן אם האדם בא לאיזה קנאה על חבירו חליה . יראה להתאמת בכל כחו להסיר הקנאה מלבו . ויידבק עצמו באמונת הש"י וסגחתו . וזה אשרי איש שלא ישכח עי' שלא ישכח הוא צחי' איש צחי'

אחד ואם אחד מאבדו מלה מרגיש כל הגוף . וכמו כן לפעמים כאשר נקזו דם מאבר אחד נתפס כל הגוף . אמנם אם האבר אחד כבר נחתך ונפרד מהגוף מאז אין לו יחוס ושייכות לאבר הזה עם הגוף . וכן מאבר התרגום ויקח קרח ותפלה קרח שעי' מחלוקת הזה נתעלה משאר ישראל כדמיון אבר הנחתך מהגוף ולא ה' לו עוד יחוס עם כלל ישראל . לכן אמר משה האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקוף ואין להם עוד יחוס עמו ואינם בכלל ערבות עליו זכמאל לרפא שניה להקין דם מידו וידו כבר נחתך ונבדל ע"ס וכן ג"כ כאן ראה קרח שלשלת גדולה יולא ממנו ואבר שהוא עצם בגוף אחד אמנם לא ראה יפה כי הסתכל ממרחק ולא ראה בעצמו אשר הוא נתפלה ונפרד מכלל ישראל וגם מורעם שמואל וכו' משמורות . ואין לו יחוס עמה כלל :

בפסוק

לחמ"ר אתם המיתם את עם ה' . מלת לחמ"ר לכאורה בלתי משכן . וגראה הכונה שלא דברו בפירוש אתם המיתם את עם ה' אך שהיו מדברים צניס דברים כאלה הנשנוע מהם אתם המיתם כו' למשל שה' מדברים זה לזה אם היו משה ואהרן מעצבין על מדותיהם והיו מקיימין ובו תדבק הדבק במדותיו מה הוא רחום כו' מה הוא סולח נאשרו צחיים וחיילוננו כו' לחמ"ר שהיו מדברים דברים כאלה אשר מהדברים האלה נשמע לחמ"ר אתם המיתם את עם ה' . אמנם באמת המחלוקת הזה ה' על הקב"ה ולא הועיל מחילתם וגם כי הם הקב"ה על כבוד הליקים יותר מכבודו :

מבואר בספר הגלגולים כי משה היה נשמת הבל וקרח ה' נשמת קין וגם המארי ה' נשמת קין . ולכן משה נשמת הבל הרגו ואח"כ נתגלגל קין ביתרו לזה נקרא קני אוחיות קין נראה כי הנה שורש החטא קין נמשך מלד קנאה על אחיו הבל שגולד עמו האומים אשר ה' לו לנשים . עי"ז בא לשפית דמים ולמינות ולכפור בהשגחה ואמר לא ידעתי השומר אחי אנכי . ולכן קרח שהי'

צית השופט ושחרו אוחו שימתין עוד מלייסרם עב"פ הגדיקים וצתוך כך חפיים המלך גם עבור הגנבים להקל גם מעליהם המשפט ואמר בלבו האחד שהלך להשופט מה לי ליתן השוחד כי בודאי ייסר מקודם הגנבים ולהם לא מהני השוחד. אמוגה השופט אשר הי' שצטו רע כאשר הרגיש אשר אחד הלך אל המלך להמליץ עבורם. והמלך הוא מלך רחמן ובודאי ימלא בקשתו. אחר בלבו כי הגנבים יותר קרוב שישארו תחת ידי. ותמיד אוכל לנקום בהם נקם. אמנם אנשים הגדיקים אולי יטוה המלך להוציאם חפשי לכן טוב לי קודם שינא דבר המלך עליהם לטוב להם לייסרם ולהלקותם כיון שגא האחד להשופט וראה איך שמייסר הגדיקים נתן מיד השוחד והגילם מידו והשוחד יעור גם עיני חכמים והמתין גם להגנבים. עד צתוך כך הללים העולץ לפני המלך ומלא בקשתו גם עבור הגנבים וליה המלך להוציאם חפשי. והמשל מובן אשר זיה משה ליקח מיד הקטורת [והוא דמיון האחד אשר זיה ליתן מיד השוחד] ואיהן לא נתן מיד הקטרת [כדמיון הב'] עד שרץ מתחלה לתוך הקהל והם החוטאים בעצמם כמו שנאמר ויהי בהקהל העדה אשר נגדם לא מועיל הקטרת ושאר ישראל קראו נגדם עם והיה החל הגוף בעם ר"ל בהגדיקים [והוא כדמיון השופט אשר מייסר תחלה הגדיקים] מיד ויתן את הקטרת וזה הי' השוחד על מה שהוסף מדלי' כי אך ע"ז מהני הקטרת והשוחד יעור כו' ומעכב העונש גם מהחוטאים אשר מכונים בשם מתים כי רשעים בחייהם קרוים מתים וזהו ויעמוד צין המתים וצין החיים. ר"ל שמעכב המנפה צין מן המתים וצין מן החיים. ויעמוד ר"ל שעשה להמלך עמידה הוא עכבה:

פרישת חקת

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה אשר טוה ה' לאמר. פרש"י ז"ל לפי שהשמן ואו"ה מונין את ישראל

בח' משה שנקרא איש [כמ"ס ואיש משה] שלא הי' לו קנאה כמ"ס המקנה אחת לי. היסוד מדת קרה כנ"ל. וכן אדם יתאמן כך בן אדם הוא מדרגה קטנה עב"פ יתאמן כך. יתאמן לדבק ב"ך ובכ"ז אהון דאורייתא ואורייתא וקב"ה חד ועי' יסיר הקנאה מלבו. ולפעמים נלחם הקנאה מתחזק שוך יוסר פעלו בעיניו. ואינו רואה נגעי עצמו ואומר בלבו למי ראוי כל טוב אדוני יוסר ממנו. אמנם באמת אין לדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ויכלה כי בטוב בעצמו נמלא החטא. איזה מחשבה לא טובה ואיזה התפלות. והלדיק האמיתי הוא מולא תמיד חסרונות רבות בעבודתו והוא ממרי דחושבנא כמ"ס רבות רעות לדיק יראה שהלדיק רואה בעצמו רבות רעות בעבודתו ומכולם יליטו ה' :

בפסוק

ויקח אהרן כאשר דבר משה ויירץ אל תוך הקהל והנה החל הגוף בעם ויתן את הקטרת ויכפר על העם. עיין בצעל העקירה הוצא כנפני נשרים הספיקות הטופלים בזה ה' למה שינה אהרן מליוי משה כי משה אמר לו קח את המחמה ותן עליה אש ושם קטרת [ואח"כ] והולך מהרה אל העדה ואהרן לא בן עשה רק מקודם כתיב וירץ אל תוך הקהל ואח"כ כתיב ויתן את הקטרת. ב' אחי לא כתיב וירץ אל תוך העדה כדלעיל והולך מהרה אל העדה. ג' והנה החל הגוף והלא כבר ילא הקנף קודם שרץ אל תוך הקהל. ד' פעם כתיב בעם ופעם העם ונראה עפ"י משל לבני אדם ההלכים בדרך צלותא חדא ופעם אותם המלך ומלא ציד שנים מהם דבר הגניבה. ומסר אותם בידי השופט לייסרם ולהלקותם ומרוב כעסו נתן רשות לייסרם כמה שירצה השופט והשופט בא ולקח את כולם והלכו שני אנשים אהבים לבקש את פני המלך ולהמליץ טוב עבורם. וצתוך כך אמר אחד לחבירו כי לא טוב הדבר כי נלך שנינו להמלך כי צתוך כך יכה השופט הגנבים מכות אזוריות כדי להמית וגם יכה הגדיקים לכן ענתי כנינה שאנכי לבד אלק אל המלך לבקש ולתן עבורם ואחיה הולך מהרה אל

לר' כו'. עיין בצע"ק ובכנפי נשרים ד' קושיות.
 ונראה דאיתא בגמרא חולין ז"ה ע"כ רב
 דדיק במזבח. ופרש"י אש מזומנת לו אזיל
 ואש בקושי מולאה לא אזיל. ר' יוחנן דדיק
 בינוקא ושמואל דדיק בספרא ע"ש. כי נודע
 לכל שנוי ענין וסיבה. והמשגיח במעשיו
 ובמקראיו ושינויו. יודע לו שהכל בהשגחה
 פרטיות. ואש יקרה לו איזה סיבה ח"ו.
 יאמין ויאמר גם זו לטובה. ועי"ז בלחם
 יתהפך לטובה. וכמובאר בספר מאור עינים
 שמה שאמר נחום איש גש ז' גם זו לטובה
 עי"ז נתהפך לטובה ולזכרה. והדעה פעמים
 נשלח לאדם מקרים וסודות להחיותו בתשובה.
 והנה ג' עתים יש לתשובה. אחד בנערותו
 כאשר הוא עדיין בכתו וברחיותו כמ"ש
 אשרי איש ירא ה' כשהוא איש בכתו. כאמרס
 ז"ל. ב' כאשר הוא בא בשנים ונקרר מעט
 חמימות הגוף אך שהוא בהרחבה ואינו חסר
 לו כלום. ג' כאשר נשלח עליו יסורים
 ר"ל. אז שם אל לבו לשוב אליו יתברך
 כמ"ש ויכנע בעמל לבם כשלו ואין עור
 ויזעקו אל ה' בצר להם. וזהו הרמז כאן
 במקראי קדש אלה במקרים של בלעם ע"י
 האתון. אחד ויתיצב מלאך ה' בדרך. הוא
 ימי הנעורים של האדם שכל הדרכים לפניו
 לטוב ולרע ואז יתייצב מלאך ה' לעוררו
 לתשובה. ב' ויעמוד מלאך ה' במשעול
 הכרמים הוא הרמז על אדם הבא באמצע
 השנים ונתקצר מעט תאות הגוף. וכבר
 רמז לתעטגי הגוף ואך הוא אינו בצחינה
 זו רק במשעול הכרמים ואינו בכרם עלמו
 וגם אז יעמוד מלאך ה' לעוררו לתשובה.
 והג' ויעמוד במקום לר'. ור"ל ואש לא
 יועיל לו לטוב לו הב' עתים הקודמים להיות
 שם אל לבו לשוב אליו ית'. אז נשלח לו
 משמים סבות לא טובות וזרות ר"ל. וזה
 ויעמוד במקום לר'. וכמ"ש תשב אנוש עד
 דכא ותאמר שוב בני אדם. ומה שהקשה
 הצע"ק מובא בכנפי נשרים על תוכחת המלאך
 לבלעם על הכאת האתון ז"ל בפשוט ע"ד
 משל לאחד שנשא אשה אשת חיל והיתה מונעו
 כל פעם מלילך בשרירות לבו הרע אשר
 הורגל

ישראל כו' לפיכך כתב זה חוקה חקקתי גזירה
 גזרתי ואין לך רשות להרהר אחריה. לכאורה
 קשה הלא אח"כ כתב רש"י שטעם ים בדבר
 משל לבן שפחה כו' גם קושי' המפרשים למה
 כתב חוקת התורה הוי ל' למימור חק התורה גם
 מה לאמר לאחר ב' פעמים. ונראה ע"ד המבואר
 בזוה"ק שכל התורה נתנה לידרש בפרד"ס
 פשט רמז דרוש סוד. והנה בא הכתוב כאן
 להגיד לנו כי מצות פרה אדומה היא בחורת
 חק. ר"ל כי היא מרזי תורה וסודות העליונים
 ואין לך רשות להרהר אחריה ולא ללמד על
 עלמו יאל אלא ללמד על התורה כולו יאל שכל
 התורה היא מרזי המלך ואין לך רשות להרהר
 אחריהם. ואעפ"כ הרשות נתונה ודרוש וקבל
 שבר. וזה ביאור הקרא. זאת חקת התורה לרמז
 על כל מצות התורה שהמה חוקים ורזין
 העליונים. ועכ"ז אשר לזה ה' לאמר דרוש
 וקבל שבר :

בפסוק והפשט את אהרן את בגדיו.
 לכאורה הוי ל' למימור אך והפשט
 את בגדיו. והפסוק מדבר מאהרן. גם בפסוק
 כ"ח. ויפשט משה את אהרן את בגדיו.
 ג"כ קשה בהג"ל. ואפשר לומר עפ"י המבואר
 בתורת כהנים וז"ל ויפשט משה את אהרן
 וילבש בו' האידן ה' משה יכול להפשט הבגדים
 כהדרן והא העליונים הם עליונים לעולם
 והתחתונים הם תחתונים לעולם. אלא מעשה
 ניסים נעשה לו במיתתו יותר מזהו. וזהו
 ביאור הפסוק ויפשט את אהרן ומלת ויפשט
 יורה על חלוק התחתון אשר על בשרו. כמו
 שמצינו ויפשט את יוסף את כתנתו. ופי' רש"י
 ויפשט את יוסף את כתנתו. זה חלוק. את כתנת
 הפסים. הוא שהסבף לו אביו. וכאן מתחלה
 ויפשט את אהרן. ר"ל החלוק התחתון ואח"כ
 את בגדיו :

פרשת בלק

בפסוק ויחר אף אלהים כי הולך הוא
 ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן
 לו כו' ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים
 כו' ויוסף מלאך ה' עבור ויעמוד במקום

הורגל מנעוריו וע"ז ה' מכה אותה וה' אביו מוכיח אותו על הכאת אשתו. ואמנם עיקר כונתו היה על מעשיו הרעים. לומר הלא היא מלמדת להועיל לך :

ויאמר בלעם כו' לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך. מלת עתה הוא קשה להבין. גם מה שפי' רש"י גנות גדולה ה' לו דבר זה צעירי השרים כו' ולאחון זה לריך לכלי זין. קשה הלא בלעם לא ה' יודע רק עם המסוגל לקלל. ואולי לא ה' שעה זו ראוי לך. ואפשר לומר בענה". כי הנביא לריך להיות בכל עם מובדל משאר בני אדם לטוב לו בכל עניניו ובמדותיו. [ושלא לבעוה אפילו בעת שיאות לשאר בני אדם לבעוה וכאן כתיב ויחר אף בלעם]. ולכן הוא בבחי' לדיק מושל ביראת אלקים וברוח פיזי ימית רשע. והנה חשבו השרים הגם שלקלל בני אדם לריך לטון העת והשעה. עכ"ז לטעם האחון שעושה לו שלא כראונו. ה' מהראוי לנביא כזה להמית ברוח פיזי לבד. אמנם באמת זה הוא לנביא אמת ולריך. ולא לבלעם הרשע אשר גם להאחון ה' לריך לטון העת הראוי לך. לזה אמר לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך ר"ל כי בחרב הרגתיך גם עתה. כי בחרב לא ה' לריך לטון השעה. ולזה ה' לו הדבר הזה גנות גדולה צעירי השרים שגם להאחון ה' לריך לטון העת. ומזה ראי' שאינו בבחי' נביא להיות ישר ורך פעלו ולהיות מופרש במדותיו משאר בני אדם. ואף הוא כשאר בני אדם הדיועות. אשר אין דבריו עושים רושם כלל :

בפסוק ויאמר בלעם אל בלק הנה באחי

אליך עתה"ה היכול אוכל דבר מחזומ"ה הדבר אשר ישים אלהים בפי אותו אדבר. לבאורה מלת עתה מיותר וגם בקפיטל כ"ג פסוק כ"ו. ויען בלעם ויאמר אל בלק הלא דברתי אליך לאח"ר כל אשר ידבר ה' אותו אעשה מלת לאמר לבאורה מיותר ובלתי מובן. ואפשר לומר עפ"י המצואר בבטל עקידה מוצא בכנפי נשרים על פסוק למה לא הלכת. פי' שבלק ראה רק שילך למקום מחנה ישראל ושם יקללם ולא שיבא אליו.

וזה שאמר לו למה לא הלכת [למקום שישראל שם] אלי. ר"ל עצורי. גם מצואר שם כי בפעם הראשון אמר לו ה' לא תאור את העם. ובפעם שנית אמר לו אך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה. אמנם ה' לו עכ"פ רשות לדבר. ובפעם שלישית אמר לו ע"י המלאך ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אותו תדבר. והנה נאמר לו לדבר שום דיבור עם בלק. והוא משל לאחד שאומר לשלונו של חבירו לקרוא לאדוני שיבא אליו. והאחון לא ראה לילך. ואמר למשרתו להשיב לחבירו שאינו צביתו. והלך השליח והשיב לחבירו אשר שלמו שאדוני אמר להגיד לו שאינו צביתו. והנה לא די שעשה שליחו לא אלא שגם דיבור מלשינות על אדוניו שאינו רואה לילך. כן הנמשל כאן. כי לזד שאמר לו השם ע"י המלאך אותו תדבר ולא שום דיבור אחר. עי"ז מנע בלעם מלילך למקום שישראל שם ואף לילך לבלק להשיב לו כן לזה לי השם שלא לדבר רק את הדבר אשר אדבר אליך אותו תדבר כדמיון השליח הג"ל. וכונתו ה' לאשר כי ידע שבלק קוסם גדול ה' כמצואר ברש". וחשב אולי יה' לו איזה עלה ע"ז. וכאשר באמת חשב תחבולה. כמו שפי' רש"י על ויקחהו שדה יופים ע"ש. ובזה מובן מקראי קדש אלה. הנה באחי אליך עתה"ה. פי' שהשיב לו מה ששאלת למה באחי עתה בעת הזאת אליך. ולא הלכתי למקום מחנה ישראל. הוא מטעם כי שם היכול אוכל דבר מחזומ"ה. ולא אורשיתי לדבר שום דיבור. הדבר אשר ישים אלהים בפי ירנה הדבר בה"א הידוע. ור"ל הדבר אשר גם שמינו רואים. והוא לקלל את ישראל. אשר ישים אלהים"ם. ר"ל אם הוא באפשרי לחשוב עלה ותחבולה להמשיך עליהם מדת הדין אותו אדבר. ולכן כאשר לעק בלק גם קוב לא תקבנו התגלל בלעם ואמר אל בלק הלא דברתי אליך לאח"ר. ירנה שדברתי אליך דברים כאלה. שאתה צונמך תאמר בלבך ותבין הסונה. כי כל אשר ידבר ה' אותו אעשה. וא"כ אין לי רשות לדבר שם שום דבור. ולכן באחי אליך לזד כי ידעתי כי קוסם גדול אתה. אולי תהי' לך עלה ותחבולה לזה

לזה. ולזה יקח בלק את בלעם ראש השעור וכפי' רש"י. אמנם רש"י הפיר עלתו. והפך את הקללה לברכה. כן יתהפך הכל לטובה ולברכה אמן:

פרשת פינחס

ותקרבנה

בטות ללפחד כו' אבינו מת במדבר כו' למה יגרע שם אבינו כו' ויקרב משה את משפטין לפני ה' ויאמר ה' אל משה כן בטות ללפחד דוברות. עיין בספר הקדוש אור המאיר על מקראי קודש אלה ואביא בקיצור דבריו הקדושים וז"ל להיות הכלל מונח בידינו שכללות ספור ההורה ישנה בכל אדם ובכל זמן. ומוזכרת לומר שכללית טענת בטות ללפחד ישנה ג"כ בעבר והיה ועתיד. וז"ל איך יכול אדם להמליא דברי החכמניות ודרשניות בעלגותו הטונע לעבודות ית"ש. והוא ע"ד בחכמה יבנה בית ונדע שפרטי אופיות נקראים אבנים. ואם מולרפס בכח הדבור נקראים בתים. כמבואר בספר ויורה הקדוש ב' אבנים בונים ב' בתים ג' אבנים בונים ששה בתים מכאן ואלך לא וחשוב אין שעור. ולזה הכל הולך בתר המתשבה הנקרא חכמה. אם מכין את עלמו קודם כל תפלה הוא העבודה במחשבות מהירות היינו בהאבנים ע"י זה יולאים המלות הם הבתים בקדושה ובטהרה. ולהיפוך ח"ו מגיע מזה כל המחשבות רעות ולריק יגיעתו. וכמו שהבונה בית בעוה"ז צריך ללקט אבנים להיות שוים לבנין הבית. ולפעמים צריך להשליך אבן אשר הוא מעוקם לחצוב אותה וליישרו או ליקח אחר במקומו. כן מנ"ש כשבונה הבית בתפלתו שהוא במקום עבודה. [וזה נרמז בפסוק מי האיש החפץ חיים לגור לשוקך מרע וגלאר החיים והמות ביד הלשון] והכלל בזה שעיך עבודתו בתורה ותפלה כמעשהו בתוך צנורות לשונו ובמחשבתו. כך מעשהו בפנים לרופי אופיות בתורה ותפלה. אם מעשהו בחכמה והוא המחשבה ובעת ופרטי עבודותיו הכל בהתקשרות ודיקיות להבורא ית'. אז בבואו

לבחינת הדבור מוסיף כח ועוז להחיות נפשו ולהיפוך ח"ו אז נעשה רש ומופל ממדרגתו באמלע ההפלה. כי מ"ז מכללים מחשבתו וכאשר שקוע לשם. וזה שטענו בטות ללפחד אבינו מת במדבר ללא אי ידע אורחיו דאורייתא כדקא יאות ולא נטר פומי' ומילוי בגין דחב במדבר במילולא. [ועיין בזה"ק במילי דיוקא] ובוה אפשר להבין שאמרו למה נגרע ש"ס אבינו. כי כאשר מתקן נפשו כראוי מתקן שם שלו עם הלרופים ולרופי לרופים עד אין חקר וסוף. למשל בשם ללפחד מתקן הלר"ק וגם אופיות ל' ד' י' ק'. וכן עד אין חקר כמובן. כמבואר בכתבי האר"י ומוצא בערבי נחל. ואז ילא שמו בקדושה וטהרה. וזה נרמז (ברות ד') ועשה חיל באפרתה וקרא ש"ס בבית לחם. וזה שטענו החכמניות אם לא נתתקן ש"ס אבינו תהיבם חזנו. אמנם שמעתי ממורי הה"ק מפרשיכחא ז"ל שאשר אדם עוסק בעבודה או באיה מוזה צגיעה ומת באמלע עבודתו. אז בנין גומרין אותה המוזה בגל. לזר שאביהם כבר התחיל בה ומגיע עלמו. וכן אם אב פגם באיה דבר ובניו מתקין זה הדבר. בזה נתתקן פגם אביהם. כי כח האב בבן. וזה שנאמר כן בטות ללפחד דוברות. כי אביהם פגם בהדיבור כהג"ל. והם תקנו זאת שחקו מלדבר עד אחר ארבעים שנה ולא דברו מיאומה. ומהקנים בזה גם אביהם אשר פגם בהדיבור. ולזה לא נלכה אדם ליבוס. וזה נתן תתן להם כפל לשון. אמנם יראה נתן קאי על ללפחד שינתן לו חלקו בארץ החיים בג"ע. תתן להם. חלק בא"י:

והנה אמרו ללפחד מן המעפילים ה'. ולריך להבין למה לא יועיל תשובתם שאמרו הגנו ועלינו כי חטאנו. וגראה כי שמעתי ממורי ז"ל הג"ל שאמר לחכם אחד הטעם. כי אמתנו אומרים ביה"כ הרבה פעמים על חטא כו'. ואין לנו מתבשרים אם ה' העביר תפלתו. ודהמע"ה לא אחר רק אגנס תפלתו מיד נתבשר מפי ה' ע"י הגבית ואמר לו גם ה' העביר תפלתך. ואמר כי דהמע"ה אחר חטאתי ועשה עמי כרלונך

רצ . נשכח ממנו גודל ערכו ורצ איכותו . והי' מייאש עלמו מהללחתו . ולא הי' מלפס עת בא דברו של אביו להשיבו אל ביתו היכל המלך . ולא הי' שואל מנאשר המלך רק דברים פחותים ההכרח לאיש כפרי . אשר יותר הי' מהראוי לבקש ממנו להמליך עוב עבדו ולבקש ולחנן את פני המלך בעד נפשו להשיבו אליו . ומעתה ישמע בקולו לכל אשר יאמר . וכאשר בא השר לבית המלך וסיפר לו כל הג'ל . נתעוררו רחמי אב על בנו . כי השר הי' מליך עוב עבדו באמרו שהלכות אשר עבדו על ראשו זה ימים רבים היו בעוכריו . אשר נשכח ממנו הטוב אשר הי' לו . ולויה המלך ליסע עוד הפעם שמה ולישב שמה חדש ימים . ולעורר את בנו לאט לאט עד אשר יזכור מי הוא . ואת יקרת נפשו . ויכיר ויבין וידע נאמנה שכל הללחתו תולה רק בידו . ולכחוב לחביו המלך איך שמתמרע על חטאיו . וזמעתה יקבל עליו לשמוע בקולו ולהיות סר למשמעתו . ומודה ועוזב ירוחם . ואז לגוי חמדת המלך רק לו . ובדואי המלך ישיבהו אל ביתו . וינתן כתר מלכות בראשו . ועשה כן השר ובא להכפר הזה . ובחר לו . אכסניא סמוך לבית הכפרי הג'ל . אשר בן המלך מושכר שמה . וביקש מהכפרי הלז ליתן לו על ימים אחדים המשרת שלו [הוא בן המלך] לשרת אותו . וישלם לו מחירו . וכאשר הבן המלך הג'ל הי' איזה ימים אצל השר המלך . ובכל יום ויום נתן לו ממעדני מאכלים המורגל בבית המלך . וזהו עליו בכל יום לרחוץ ולזכות את גופו ופניו ידיו ורגליו בבזרית . עד אשר מעט מעט התחיל להשתנות גופו . ולזרוח עליו אור פניו פני בן המלך . כאשר הי' לו מקדם . וגם בכל יום הלבישו לבוש אחר יותר יקר . עד אשר הלבישו כירות לבן מלך . וכל זה נתן לו אך על איזה זמן אשר ישמש את השר . ודיבר עמו דברים המיישבין על הלב . עד אשר הזכירו גודל יקרת נפשו . ואח"כ כאשר אמר השר שרואה ליסע לביתו . ואשר הוא מוכרח לחלץ את בנדי יקר ולהחזירם להשר . ולהלביש עלמו שוב בבגדי הכפרי

כרעונו ואקבל בזהבה כי לדיק אתה ה' . אומם אמתו בעו"ה כשאלו אומרים אשמו . חושבים בדעתו שמהראוי למחול לו . וכשאנו אומרים בגדנו . אנו חושבים שמהראוי ליתן לנו כל טוב כי כבר נמחל לנו עכ"ל . ולזה כאשר המעפילים אמרו הגנו ועלינו כי חטאנו חטבו בדעתם שכאשר אומרים כי חטאנו . מיד מותר להם לעלות . ולא הדיקו עליהם הדין . לזה אמר להם משה והוא לא תלחם כי אין זה תשובה האמתית . והנה עכ"פ הי' להם התמלת התשובה . אך לא בשלימות . ולכן נתחנן ללפחד ע"י בנותיו כנ"ל . ולא הולכה אום ליבוס :

לשבת שמברכין חודש מנחם אב

וביום השבת שני כבשים כו' . ובראשי חדשיכם כו' . הענין שטובין לברך החדש הוא כמו שכתוב כאן מתחלה וביום השבת ואח"כ ובראשי חדשיכם כי השפעת כל ימי השבוע הוא רק מה שמשפיע להם השבת ומהשבת יושפע שפע ברכה והללחה לעמו ישראל ע"י תפלתם . לזאת אנו מברכין החדש ומתפללין בשבת להיות החדש לטובה ולברכה . וענין שאנו אומרים ר"ח מנחם אב . יובן ע"פ משל [וקלת מהמשל שמעתי] לבן מלך שחטא הרבה עד אביו המלך עד אשר הי' מגרשו מפניו ויהי לימים אשר הבן מלך נעדר מאביו ונודד למרחקים אחר שנים רבות הוכרח הבן מלך להשכיר עלמו לכפרי אחד להיות משרת אללו למזל טרף נפשו . ומרוב עבודה הקשה וממאכלים העבים והגסים נתגשם גופו ופניו וידיו ורגליו עד מאוד . כדרך איש כפרי . ויהי לימים עבר דרך הכפר הזה אחד משרי המלך הפרתמים ויכירו . ושאל להבן המלך מה מבוקשו מהמלך על ידו . והשיב לו שמבקש שישלח לו אביו המלך מלבוש מעור כשבים [שקורין פעלן] ומונעלים [שטיוועלן] כי ימי החורף מממששים ובאים . והוא סולך יחף וערום . והוא מושכר אצל כפרי אחד . והנה ללד גודל היגון והאער אשר עבר עליו זה זמן

הכפרי המגועלים והמוזהמים. התחיל לבכות עד מאוד. ולבקש ולחנן את פני השר לרחם עליו. וליעץ אותו. איך יוכל לשוב לבית אביו המלך. כי מאוד מתחרט על שעבר. ומעתה מקבל על עצמו לשמוע בקול אביו. יעץ לו השר שיכתוב אגרת להמלך בדברי תחנונים ורמיזי. ואף הוא מלדק הדין ע"ע כי ראוי הוא לו כל הנער אשר עברו עליו תמור אשר לא שמע בקול אביו. ואשר מאוד הוא מתחרט על מעשיו הרעים. ומקבל ע"ע מהיום להיות סר למשמעו. וכן עשה והי' כותב לו אגרת ובכה במר נפשי. וביותר בכה הבן מלך על הנער והיוגון אשר עבר על אביו המלך והעגמת נפש הגדול אשר הי' לו מאמר בנו יחידו. אשר הי' משתוקק מאוד לשובו בו. ולא עלתה לו לשוב לביתו. ומיד שלח השר הנכבד המכתב הלו להמלך. והשיג תשובה נכונה כאשר השר יראה שכל דברי האגרת נאמרים באמת ובלבב שלם. יראה להביא הבן המלך לבית המלכות בלבוש יקר כראות לבנו יחידו. ושמה הבן מלך מאוד. אמנם אמר לו השר כי אין מהראוי ליקח אותו מאדונו הכפרי בלי ידיעתו. ואם יראה אותך בבדי כבוד ויקר כעת אשר אתה לבוש בהן את כל הון בתי יבוי. ולא יתן אותך להלך. זאת עשה היעולה לחלוק את הבגדי יקר. וללבוש כמו מתחלה לבושי כפרי. ולא ידע הכפרי הזה ולא יבין גודל יקרת ערכך. ואף אקח אותך מביטו במחיר אשר יושם עלי. ואשים עיך ולבך בהמשל הזה. ותמלא בעוה"ה הרבה כוונות בו. כן אגתו מתפללן בשבת שמרביין חוש אב. אשר לרעתי הוא המובחר שבחדשים. וכמו שמלתי בגמרא לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב. ועוד ידו נטויה להפך החודש אשר מיוגן לשמחה ומאכל ל"ט. ור"ת א"ב נכלל בו קוב"ה ואורייתא וישראל. א"ב "אחדות בוראיו". "אמונה" בטחון. הוא ישראל שנקראים מאמינים בני מאמינים. עוד א"ב הוא הסורה שניתנה באל"ף ב"ת. והוא שאגתו מברכים ומתפללים מנחם אב.

שיתנחמו מהרה הקב"ה ואורייתא וישראל. וכל לליון גואל במהרה. ובה אפשר לומר הכונה. אשר מגילת איכה כתב ירמי' בא"ב. ולבאורה היתכן לקונן בדרך שיר בא"ב. אמנם אפשר מחמת שסיבות הגלות הי' על עזבם את תורתו היתכן באל"ף ב"ת. והפירו בריתי. ומגילת איכה הנעשה מזה תורה. הוא חיקון לזה. לתקן עם האותיות האלה. אשר פגמו בהסורה. ולזה נאמר בא"ב. והוא ג"כ ע"ד האתון רברבין ואתון זעירין המבואר בזה"ק. אשר נמארים בתורה עפ"י המסורה. ולהבין באפס מה נראה כי בכל מילה המבואר באתון דאורייתא כאשר נעשה בדחילו ורחימו נקראים אתון רברבין. כי פעולתם רב בעולמות העליונים. ואם המלות אינם כראוי. ואינם בדחילו ורחימו. [וכמו שאמרנו כל מילה דלאו בזה"ר לא פרחת לעילא] וזו מכוונת בשם אתון זעירין. וכאשר יזכר האדם. אז מעלה אותן המלות מבחי' אתון זעירין לבחי' אתון רברבין. ופרחת לעילא. וכמו כן בעבירה ר"ל המבוארים באתון דאורייתא. מבלי לעשותן. ואם ח"ו עבר עבירה בזדון ובמרד. אז פגם באותיות הסורה באתון רברבין. ואם נכשל בשוגג. אז פגם באותיות הסורה של עבירה זו. רק בבחי' אתון זעירין. וזה אפשר לרמוז לא הביט און ביעקב. שאינו מדרקק עממה להיותם נקראים באתון רברבין. ועיין פרש"י. כי השי"ת ברוב רחמיו מקטין עונותיהם. ובפרט בגלות המד. אשר הולך שהוא מרוב קושי שעבוד הגלות. ולא ראה עמל בישראל. היינו בעסק מזה אשר יעשה אותם האדם. אם הי' הם איזה עמל ולא הי' בזה"ר. לא ראה השי"ת העמל הזה. ומקבל אותם בראון. ואפשר לבין בזה דברי חכמינו ז"ל משנכנס אדר מרבי"ן בשמחה. יראה כי אז הוא ימי ראו. ויש כח ביד האדם ע"י השמחה והאמונה אשר בלבו. ע"י הניסים שנעשו לו. להעלות המלות שנעשו בבחי' אתון זעירין. לבחינת אתון רברבין. והוא מרבי"ן בשמחה. משנכנס אב מנעמי"ן בשמחה. ע"י שיתחזק אז בשמחה. ויאמין באמונה

או לאסיפה עם ראשי עם לפקח בלדרי לצור.
יהיה ג"כ רק לפנייהם עבורם ולא לכבוד עצמו
כלל. אשר יוציאם ר"ל להוויאם מכל רע מחאות
רעות וממדות רעות. ואשר יציאם להציאם
להקדושה ולכל טוב. ולא תהיה עדת ה'.
חלק המוב אשר בכל אחד משראל אשר ע"י
מכונים בשם עדת ה'. כלא אשר אין להם רועה.
כי הגם שיש להם רועים רבים ומנהיגים.
אמנם חלק המוב בחי' עדת ה' אשר רעום
ליך בדרך המוב להם אין רועה. אם הרב
הוא מכת הג"ל ר"ל. והוא כמו המשכוכית
המובצא בגמרא ב"ק ג"ב ע"ג דרריש האי
גלילאה כדרגז רעיא על ענא עבדי לנגדא
סמוחא ופרש"י לעו המושכת מנקר עיניה
ונכשלת ונופלת בצורות והעדר אחריה. כך
כשמקום נפרע משונאי ישראל ממנה להן
פרנסים שאינם מהוננין. ועיין בזה הענין
משכוכית בצעל העקירה. ולכן ביקש משה
מהש"י שיפקוד להם איש על העדה למוב
להם ולא ע"ד בחינה זו ח"ו:

פרשת מטות

במדריש דבה. ג' מתנות נצראו בעולם
כו' חכמה גבורה עושר. וזה
בחכמה זכה בכל כו'. ומתנות אלו בזמן
שאינן באין מן הקב"ה סופן להפסק ממנו.
ולכאורה תימא האיך שייך שאינן באין מהקב"ה
הלא הכל הוא בהשגחה פרטיות. וגם מה
הלשון בזמן שאינן באין כו'. הוי לי' למימר
מתנות אלו כשאין באין מהקב"ה. וגררה
כי לאדם אשר חננו הש"י בעושר. מחויב
להאמין בכל עת ורגע ולזכור כי לי הכסף
ולי הזהב אמר ה' לזאת והעשירות הוא מידו
של הקב"ה כמו שנאמר לך ה' הגדולה
והגבורה כו'. ואם אדם שוכח ח"ו בזה וחושב
כי כחי ועושר ידי עשה לי החיל הזה. סופן
להפסק ממנו כמבואר בתנא דבי אליהו. שאין
בעה"כ יורדין מנכסיהון אלא בשביל גבי הרוח.
וזהו בזוג' שאין באין מהקב"ה. וזהו שמבואר
במדרש נאצרו מהעולם למה שלא ה' מתנתן
מן הקב"ה אלא חושבין אותה להם. שמחלה
בדלי

שלימה. כי יפקוד ה' עמו ויגאלם. ויהפך
מינון לשמחה ומאכל ל"ט. עי"ז יזכה למעט
העצירות מבחי' אחוון רבדין לבחי' אחוון
זעירין. וכמו שאמרו ז"ל שר"ע שחק
כאשר ראה שועל יולא מבית ק"ק. ואמר
כיון שמתקיים הכזוהא שועלים הלכו זה.
ודאי יקיים כל נחמות שנאמרו ע"י הגבאים
ב"ב. ושמעתי בשם לדיק אחד. כמדומה
בשם רשכב"ה הה"ק ז"ל מלובלין. משנכנס
אדם מרבין בשמחה. שיטלת ביד אדם
להרבות הקדושה ע"י שמחה. משנכנס אדם
ממעטין בשמחה. ירעה ע"י שמחה או
ממעטין הקליפה והטומאה:

בפסוק יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר
איש על העדה אשר יאל לפנייהם
ואשר יאל לפנייהם אשר יוציאם ואשר יציאם
[לכאורה המה מלות כפולות] ולא תהיה עדת
ה' כלאן אשר אין להם רועה. [להצין אשר
מכנה אותם כאן בשם עדת ה'] וגררה ד"ס
בזה מוסר השכל להרצנים היושבים על מדיו
אשר בכל עיר ועיר אשר צבוע"ר רוצם אינם
משגיחים על עסקי הצבור להורוהם הדרך
ילכו בו ולהוכיח אותם שיסורו ממעלליהם
הרעים וביותר אשר מחגיפים לרשעים ח"ו
ואם אפשר בידם למנוע איזה איש מעבירה
ימנעו מזה לדר יראתם כי תשגו אולי יהיה
להם עי"ז באפם מה הזקן לפרנסתם. ואם
כאשר הוא רואה לעשות כחורה וכהלכה.
אוי אשמו וב"ב מונעים אותו מזה. באמרם
כי אולי עי"ז ימנע פרנסתו. וכמו כן לזכות
את הרצים להציאם לידי מזה ימנעו מזה אם
הוא תשג לאיזה לז אולי יגרע פרנסתם עי"ז.
ואוי לאותו צושה וכלימה. ומה יענו ליום
הדין. הלא עיקר עשיית הרב אשר משמים
זכה לו ליטב בראש. הוא כבדי להדריכם
בדרך התורה והמלצה. להורוהם הדרך ילכו
זה. והמה העלימו עיניהם והפכו עורף ולא
פנים. וזהו שאמר משה רבינו ע"ה לפני
הש"ת אשר יאל לפנייהם ירעה שכאשר יאל
הרב המנהיג מביתו לחון יהיה רק לפנייהם.
עבור ישראל להדריכם בדרך ישרה. ואשר
יאל ירעה כאשר יאל לזהכ"ל לדרוש בריבם.

בדואי מהקב"ה הוא אך שהם אמרו כחי ועולם ידי כו' :

פרשת מסעי

אלה מסעי בני ישראל אשר ילאו מארץ

מזרים ללצבאותם ביד משה ואהרן. ויכתוב משה את מולאיהם למסעיהם עפ"י ה' ואלה מסעיהם למולאיהם. והמחמאות רבו בצלה מקראי קודש. אחד מה צא להשמיענו אשר ילאו מארץ מזרים הלא כבר טרד זה. צ' מלת ללצבאותם. ג' מה צא להשמיענו שהיה ביד משה ואהרן. ד' להבין שינוי הלשון. מתחלה כתיב מולאיהם למסעיהם. ואח"כ כתיב ואלה מסעיהם למולאיהם. וגם מתחלה כתיב ביד משה ואהרן ואח"כ כתיב על פי ה'. וגראה דגאג ענין מסעי בני ישראל הוא ע"ד המבואר בספרים כי כל איש ישראל נקרא הולך כי הוא הולך בכל יום ובכל עת ממדרגה למדרגה. וכאשר שמעתי ממורי הה"ק מפרישיאחא ז"ל כי כל איש מישראל א"א להיות עומד במדרגה אחת. כי אם לא הטיב מעשיו ומדותיו היום מיום אתמול. ידע נאמנה כי היום נגרע ערכו ועומד במדרגה פחותה מיום שעבר. כי איש ישראלי הוא הולך תמיד בין לבט בין לביט. וזה סוד מסעי בני ישראל. ובאו מקראי קדש אלה להגיד לנו וללמוד אותנו דרך נלך בו במסעות האלה. והוא אלה מסעי צ"י קך לריך להיות מסעי צ"י אשר ילאו מארץ מזרים. טרם כל המדריגות מחויב האדם להיות סור מרע צחי' יציאת מזרים משערי טומאה וממדות רעות. ואח"כ להיות צחי' ועשה טוב וליסע ממדרגה למדרגה ולבא לבחי' קדושים חזיו. ואז הוא למעלה ממלאכי מרום ומלצאות השמים כמטף ואלהיו. והוא ללצבאותם ביד משה ואהרן ר"ל אך ובמה יוכל איש הישראלי לזכות ולבא לבחי' רמה וגבוה בזו. ע"י דביקות בצדיקי הדור ומחובר לטהור טהור. ואז קדוש יאמר לו. וכן היה אז בדור המדבר דור דעה אשר זכו לזאת המדרגה ה"י אך ביד משה ואהרן ע"י דבקותם בהם. ויכתוב משה את מולאיהם למסעיהם עפ"י ה'. הוא ע"ד המבואר

לעיל בפרשת מטות כי הש"י אמר למשה נקום נקמת צ"י ומשה אמר לישראל לתת נקמת ה' במדין כי הש"י ה' חילה הנקמה רק עבור ישראל אמנם צ"י עם קדושו רטונס לנקום אך עבור קדושת שמו ית'. וכן כאלו התורה אשר ילאה מפי הש"י אמר' ביד משה ואהרן. על ידיהם זכו לכל הטוב ותולה הגדולה בהם אבל משה תולה הגדולה בהש"י כאמרס ז"ל אלמלא הקב"ה עזרו לא ה' יכול לו. והוא ויכתוב משה את מולאיהם היינו אשר ילאו מארץ מזרים מבחי' טומאה. למסעיהם היינו כי השיגו למסעות הקדושים לבא לבחי' קדושה. על פי ה' שהי' בעזר אלהי ית'. ואלה מסעיהם ליסע ממדרגה למדרגה. למולאיהם ע"י שמתחלה יהיו סור מרע כהג"ל: **אז** יאמר שבכאן נרמז נגד בני אדם שהי'ר מפתח אותם מבלי לעסוק בתורה ומלות ללד כי יודעים בעצמם שהם מטופלים בלכלובי עוונות. ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי. ולריך להיות מקודם סור מרע ואח"כ ועשה טוב. אמנם בחזנות מ' שוכה לזה מה טוב. אבל ודאי חלילה משום זה יבטל מתורה ומלות. רק קודם כל לימוד תורה ועשיית המצוות יהררר בתשובה ואח"כ יעסוק בתורה ומנהג בכל כחו. ועל ידם יזיך נפשו להיות סור מרע. כאמרס ז"ל המאור שבה מחזירו למוטב. והוא אפשר לרמוז ויכתיב משה את מולאיהם היינו כוונת יציאת מזרים צחי' סור מרע לבא לבחי' למסעיהם הוא צחי' עשה טוב כהג"ל שבנסיעת האלה זכו לטוב לקבלת התורה ולעשיית המעשין ולקרינות. על פי ה'. צי בחזנות זה רטון השי"ת להיות מתחלה סור מרע ואח"כ ועשה טוב. אמנם כל זה ה' אלל דור המדבר דור דעה. אשר זכו לזה הבחינה. להיות מקודם סור מרע לגמרי קודם ועשה טוב. אמנם משה רבינו ע"ה ראה ברוח הקודש דורות הבאים שאי אפשר להם להמתין מעשיית הטוב עד שיסירו מלבבם כל צחי' רע. כתב בתורה ואלה מסעיהם ר"ל שסעו מתחלה צחי' ועשה טוב כהג"ל למולאיהם לזכות על ידם לבחי' יציאת מזרים צחי' סור מרע. וכולי האז ואולי

ואולי ע"י תורה ומצוות יזדככו נפשם לבא לבחי' סור מרע. וכעת אין ענה. רק להחזיק בחורה ומצוות ומעש"ט ועי"ז יזדככו הנפשות להגלים מכל רע. אמן כיה"ר:

א יאמר דהנה יש שתי בחינות בנטיעות אדם. אחד. אדם הבורח ממקומו מחמת זמון או מחמת נפשות. וטועה ממקום למקום נמצא עיקר כוונת המסע הלו הוא אך יציאת ממקומו. ב' אדם הטועה מביטו למרחקים לאסוף ולקבץ הון. לקנות שמה אבנים טובות ומרגליות. א"כ תכלית יציאתו מביטו. הוא למסעיו למען ישיג שם חפץ מבוקשו. והנה ציליאת מזרים הי' ג"כ ב' הבחינות הללו. היינו בעיני עם ב"י הפשוטים הי' עיקר כוונתם ותכלית מבוקשם יציאתם ממזרים. לברוח לנפשם מטורח קושי השעבוד בחומר ובזבבים. וזהו מכונה בשם נסעיהם למואלהים. תכלית מסעיהם הי' מואליהם. אמנם בעיני ב"י הלדיקים היה עיקר כוונתם כפי רטון הש"י. היינו היוותם בגלות מזרים ללקט נתיבות הקדושים שמה. ואח"כ ילאו ברכוש גדול. הם הנ"ק. ולזכות לקבלת התורה. ולאסוף ולקבץ כל חלקי הנ"ק המפוזרים. בנ"צ נסיעות הללו. כידוע לז"ת. וזה הבחי' מכונה בשם מואליהם למסעיהם. כי תכלית המבוקש יציאתם היה למסעיהם כמובן. וזהו ויכתוב משה את מואליהם למסעיהם עפ"י ה'. כפי רטון הש"י היה בבחי' מואליהם למסעיהם. ואלה מסעיהם למואלהים. היינו כפי בחינת עם ב"י. היה בבחי' מסעיהם למואלהים. [והנה יש באיש אחד ג"כ ב' הבחינות הנ"ל. ויובן עפ"י משל לאיש עני מטופל בבנים. אשר היה מוכרח ע"י עלילה לברוח ממקומו למרחקים. עם אשתו וב"צ. ונסעו ממקום למקום למטא למטא איזה מקום לשבתם. ונתעברה עוד אשתו. ודאגו מאדוד כי לא היה בידם לפרנס צניהם. ויתיעלו יחד. כאשר חלד יסליבו הילד לשכינים העשיר אשר היה תסוכי בנים ובדלוי ירחם

עליו. להספיקו די לרכו. ויהי כי ימלאו ימיה ללדת. והנה תאומים צבטנה. והלך עם ילד אחד אל אחורי פתח העשיר לעשות כרלוט. והנה באזה ימים מקדם. האשליך ג"כ ילד אחד לבית העשיר הלו. וחשב העשיר בלבו. כי בודאי יבא באזה לילה. אבי הילד ואמו. סמוך לפתח ביתי. לראות ולשמוע מה נעשה לילד היולד. ואז אקח אותו בחזקה. ואשליך לידם הילד. ויהי כאשר בא העני הנ"ל להשליך את הילד שלו. אל פתח בית העשיר. מיד הרגיש העשיר זאת ולקח אותו בחזקה. והיה מוכרח ליקח גם הילד האשליך להעשיר מכבד. כי העשיר שפט בדעתו. כי ודאי זה אבי הילד. והלך לביטו עם שני ילדים. ויחמול העני עליו ויספיקו לו די לרכו כפי אשר השיג ידו. ויהי היום וימלא כרוך במלבושי הילד הלו. מכבד מי אשר יגדל הילד הזה. ילך בכל שנה למקום פלוגי. וישיג שמה עבור זה סך מסוים וכן הי' כאשר גדל הילד הזה הלך שמה ומכבד בידו והשיג שמה סך מסוים ונתעשר שמה עושר רב. נמצא איש הלו. מתחלה בעת ברחו מביטו היה כותב כל נסיעותיו למואלו. וחושב היום נסעתי כך פרסאות מביטו והיום כך. כי עיקר כוונתו היה רק להרחיק מביטו. להזלזל על נפשו. אמנם אח"כ כאשר השיג עושר רב. והיה כל נסיעותיו סבה לעושרו. וכתב כל נסיעותיו ומוקראיו אשר עברו עליו. למען היות לזכר עולם. הוא בבחי' מואליו למסעיו. כי עכשיו נגלה לעיני כל. כי תכלית מואלו היה למסעיו. לבא על ידיהם לזה ההצלחה והעושר. וזהו ואלה מסעיו ב"י אשר ילאו מארץ מזרים. כי תכלית יציאתם ממזרים לבא לבחי' אלה מסעיו ב"י אשר על ידיהם קנו שלימותם. וכמבואר במדרש רבה. לנצחיתם. עד שהשיגו מעלת מלאכי נצחיות. ועיין במגלה עמוקות. ובערבי נחל. ובמבשר נדק:

חסלת ספר במדבר